

HRVATSKI VOJNIK

Broj 92/93. Godina III. 30. lipnja 2006. www.hrvatski-vojnik.hr BESPLATNI PRIMJERAK

€ 2,10 • CAD 3,00 • AUD 3,30 • USA 2,00 • CHF 3,50 • SIT 430,00 • SEK 17,00 • NOK 17,00 • DKR 15,50 • GBP 1,30

U Vukovaru svečano promovirani polaznici vojnih škola OSRH-a

Izobrazba - dugoročno isplativa investicija

Svečano obilježen Dan državnosti –
središnja proslava u Vukovaru

TJEDNIK MINISTARSTVA OBRANE

**HRVATSKI
VOJNIK**

Nakladnik:

MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović

(zeljko.stipanovic@morh.hr)

Zamjenik glavnog urednika: Vesna Pintarić

(vesna.pintaric@morh.hr)

Zamjenik glavnog urednika za Internet:

Toma Vlašić (toma.vlasic@morh.hr)

Izvršni urednik: Mario Galić

(mario.galic@morh.hr)

Urednici rubrika: Marija Alvir

(marija.alvir@morh.hr), Domagoj Vlahović

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Novinari: Leida Parlov, Milenka Pervan Stipić

Fotografi: Davor Kirin, Dubravko Kovač

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)

(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morh.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo

tel: 4568-041

Lektori: Danica Pajić, Gordana Jelavić

Marketing i financije: Igor Vitanović

tel: 4568-699;

fax: 4551-852

Pretplata:

Inozemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb

(za: Služba za odnose s javnošću i informira-

nje), devizni račun u Zagrebačkoj banci

30101-620-2500-3281060.

Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.,

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:

Služba za odnose s javnošću i informiranje),

žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj

165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pret-

platnike da nakon uplate kopiju uplatnice

pošalju na adresu TISAK trgovačko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

AKD Tisak:

AKD Agencija za komercijalnu
djelatnost d.o.o., Zagreb, Savska 31

Naslov uredništva:

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.

252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojn timer.hr>E-mail: hrvojn timer@morh.hr

Naklada: 6000 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2006.Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH

IZ SADRŽAJA

U Vukovaru svečano promovirani polaznici vojnih škola OSRH-a

Temelj razvoja hrvatskih Oružanih snaga prvenstveno su ljudi te se izobrazba u Ministarstvu obrane smatra dugoročnom investicijom i jednim od najvažnijih elemenata...kazao je ministar Rončević promoviranim polaznicima

Strana 4

Nedostaci i novine u Školi stranih jezika "Katarina Zrinska"

Kako je jedan od nedostataka u dosadašnjoj izobrazbi bio da se mnogi koji su završili 1. stupanj nisu ni nakon roka od 6 mjeseci (nakon čega polaznik gubi znanje) upućivali na daljnju izobrazbu, u ŠSJ-u smatraju kako bi ubuduće trebalo odrediti popis ljudi prioriternih u daljnjoj izobrazbi...

Strana 12

Bojna za specijalna djelovanja na međunarodnoj NATO/PzM vježbi u Albaniji

Bojna za specijalna djelovanja i na ovoj vježbi pokazala je vrhunsku profesionalnost u obavljanju postavljenih zadataka na međunarodnoj razini...

Strana 16

Samoudruživi robot

Samoudruživi robot je projekt koji sponzorira Europska unija u sklopu programa Buduće i nadolazeće tehnologije (FET), a čija je namjera proučavanje novih pristupa u dizajnu i implementaciji samoorganizirajućih i samosastavljivih umjetnih oblika. Program je započeo u listopadu 2001. te je uspješno okončan 2005. godine

Strana 23

Naslovnicu snimio Tomislav BRANDT

U Vukovaru svečano promovirani polaznici vojnih škola OSRH-a

Izobrazba - dugoročno isplativa investicija

“Temelj razvoja hrvatskih Oružanih snaga prvenstveno su ljudi te se izobrazba u Ministarstvu obrane smatra dugoročnom investicijom i jednim od najvažnijih elemenata koji odlučuje o promicanju, zadržavanju ili izdvajanju iz vojne organizacije”, kazao je ministar Rončević, poručivši promoviranim polaznicima: “Produbljujte stečene vještine i prihvaćajte nova znanja. To je imperativ za sve koji će se nositi s različitim sigurnosnim izazovima”

— Marija ALVIR, snimio Tomislav BRANDT —

Na Dan državnosti, 25. lipnja, u Vukovaru je i ove godine svečano obilježen završetak izobrazbe polaznika svih vojnih škola Oružanih snaga Republike Hrvatske, a na središnjoj svečanosti održanoj u vukovarskoj vojarni "204. vukovarske brigade HV-a" promovirano je ukupno 514 časnika i dočasnika te civila koji su završili izobrazbu na nekoj od jedanaest vojnih škola i učilišta. Toj prigodi nazočili su najviši državni i vojni dužnosnici te predstavnici Crkve i lokalnih vlasti, Vojno-diplomatskog zbora i udruga proizašlih iz Domovinskog rata, kao i brojni djelatni i umirovljeni visoki časnici i dočasnici te članovi obitelji promoviranih polaznika, a prigodnim govorima okup-

ljenima su se obratili predsjednik Republike i vrhovni zapovjednik OSRH-a Stjepan Mesić, predsjednik Hrvatskog sabora Vladimir Šeks, ministar obrane Berislav Rončević, načelnik Glavnog stožera OSRH-a general zbora Josip Lucić te zapovjednik Zapovjedništva za združenu izobrazbu i obuku "Petar Zrinski" general bojnik Mirko Šundov, kao i prodekan Fakulteta prometnih znanosti Ivan Bošnjak.

Nikad više Ovčara!

Čestitajući svim promoviranim polaznicima, predsjednik Mesić podsjetio je okupljene da se u ovoj godini obilježava 15. godišnjica ustrojavanja hrvatskih Oružanih snaga stvorenih u

najtežim uvjetima. Osvrnuvši se na Domovinski rat i stradanje Vukovara, zaključio je da je to grad u kojem se oslikavaju sve patnje i stradanja Hrvatske u tom ratu, simbol otpora, ali i simbol pobjede, te da je i to prigoda da se oda počast tom gradu i svim njegovim braniteljima. "Vukovar je uvod u sve naše kasnije pobjede, u Vukovaru smo i zato što je u blizini Ovčara, simbol stradanja i dokaz na što je sve agresor spreman, a naša poruka iz Vukovara glasi - nikad više Ovčara!", izjavio je Predsjednik pod dojmom obilaska mjesta masovne grobnice na Ovčari, gdje je položio vijenac, kao i na Memorijalnom groblju vukovarskih žrtava iz Domovinskog rata. Poručio je da se Ovčara

nikada više neće i ne smije ponoviti te da svi počinitelji zločina moraju odgovarati, istaknuvši pritom nužnost individualizacije krivnje. "Danas imamo vojsku koja je čvrsti jamac hrvatske suverenosti i samostalnosti", zaključio je, a u svom obraćanju pripadnicima Oružanih snaga istaknuo je da je ponosan na sva njihova ratna i mirovna postignuća te na sve njihove uspjehe. Na kraju se osvrnuo i na približavanje euroatlantskim integracijama, istaknuvši pritom ne samo gospodarski nego i sigurnosni aspekt pridruživanja Hrvatske Europskoj uniji i NATO savezu, te je ujedno istaknuo nužnost suradnje zemalja u regiji, zaključivši da je europski model jedini pravi put za cijelu našu regiju.

Na presudne dane i povijesne odluke iz ne tako davne prošlosti koji su odlučili o sudbini hrvatskog naroda i države podsjetio je i Vladimir Šeks, zaključivši da se sve tadašnje političke odluke ne bi mogle ostvariti da nije bilo pobjedničke hrvatske vojske. Izrazivši zahvalnost svim naraštajima hrvatskih Oružanih i obrambenih snaga te zapovjednicima legendarne vukovarske 204. brigade, kao i svim poginulim i nestalim hrvatskim braniteljima te braniteljskim udruženjima, odao je priznanje "gradu heroju, simbolu stradanja i pobjede", a promoviranim polaznicima vojnih škola na kraju je poručio: "Usvajanje novih vojnih doktrina i strate-

Predsjednik Stjepan Mešić obavio je pregled svečano postrojenih polaznika vojnih škola

Središnja svečanost završila je slijetanjem padobranaca u vojarnu "204. vukovarske brigade"

gije koja će biti na tom tragu danas se nameće kao prioritetna zadaća hrvatskim oružanim snagama".

Znanjem do pobjede

Pozdravljajući okupljene, ministar obrane čestitao je Dan državnosti i u ime predsjednika Vlade te je također istaknuo značenje grada Vukovara, a posebno se osvrnuo na integracijske procese kojima Hrvatska teži, istaknuvši važna postignuća u nacionalnoj sigurnosti te gospodarskom razvoju i društvenoj stabilnosti. Podsjetivši da su procesi pristupa EU-a i NATO-u u završnim fazama, zaključio je da je "naš doprinos svjetskom miru i sigurnosti sve važniji" te je istaknuo važnu ulogu Ministarstva obrane u tim procesima. Ustvrdivši da vojne škole traže ulaganja znatnih proračunskih sredstava, Rončević je istaknuo da su temelj razvoja hrvatskih Oružanih snaga prvenstveno ljudi te da se izobrazba u Ministarstvu obrane smatra dugoročnom investicijom i jednim od najvažnijih elemenata koji odlučuje o promicanju, zadržavanju ili izdvajanju iz vojne organizacije. "Produbljujte stečene vještine i prihvaćajte nova znanja", poručio je ministar obrane promoviranim polaznicima, napominjući da je to imperativ za sve koji će se nositi s različitim sigurnosnim izazovima te da je uporaba nove tehnologije ključna za pravodobno i učinkovito djelovanje hrvatskih Oružanih snaga. Posebno je iskazao ponos zbog promoviranja novih mladih časnika, poručivši im da budu odlučni u svojoj vojnoj karijeri te da će imati priliku raditi u različitim područjima i raznovrsnim postrojbama, kao i u međunarodnom okruženju, a izrazio je zadovoljstvo i zbog školovanja stranih časnika čime se, zaključio je, dodatno jača uspješna suradnja s prijateljskim i partnerskim zemljama.

Promovirano je ukupno 514 časnika i dočasnika te civila koji su završili izobrazbu na nekoj od jedanaest vojnih škola i učilišta

U kratkom obraćanju okupljenima general Lucić istaknuo je da je promocija na Dan državnosti i u godini obilježavanja 15. godišnjice Oružanih snaga posebno obvezujuća, poručivši da mlađi naraštaji trebaju očuvati mir i sigurnost hrvatskih građana za koji su se borili hrvatski branitelji. Čestitke i pohvale polaznicima te instruktorima, nastavnicima i predavačima uputio je i general Šundov, istaknuvši da su polaznici na svim razinama i u svim školama pokazali primjeren interes i zalaganja tijekom školovanja i izobrazbe te time obogatili svoja znanja i sposobnosti za odgovornije i kompliciranije zadaće

Uručenje diplome

nu znanja te sposobnosti i vještina u pobjedi svih izazova koji stoje pred nama", rekao je na kraju general Šundov, a prodekan FPZ-a Bošnjak poručio je promoviranim polaznicima da stečena znanja i dalje trebaju razvijati.

unutar sustava. Naglasio je i nužnost usklađivanja civilnog i vojnog sustava školovanja, a kao dobar primjer u tom pogledu naveo je projekt "Kadet" te je ujedno najavio takav proces i na razini Zapovjedno-stožerne i Ratne škole, napomenuvši pritom da kvalitetna izobrazba zahtijeva i stalna ulaganja u ljudske i materijalne resurse. "Naš slogan Znanjem do pobjede odnosi se na primje-

Dojmovi polaznika nakon uspješno završene izobrazbe

Brigadir Kiro Galazovski (Makedonija), polaznik Ratne škole "Ban Josip Jelačić"

Drago mi je što sam ponovno u Hrvatskoj, nekad sam služio u Rijeci, tamo mi se rodila i kći, a ova promocija za mene predstavlja veliku čast i zadovolj-

stvo, zato je na nju došla cijela moja obitelj. Pohadanje Ratne škole u Hrvatskoj za mene je bilo veliko iskustvo, a najveće to što sam se družio s časnicima HV-a koji su sudjelovali u Domovinskom ratu te su mi mogli kroz razgovor prenijeti ono što ne piše u knjigama. Funkcionirali smo kao tim u ozračju međusobnog razumijevanja i poštivanja te suradnje i pomoći. Zahvaljujem Zapovjedništvu, djelatnicima i svim polaznicima Ratne škole.

Pukovnik Burkhard Kuhnappel (Njemačka), polaznik Ratne škole "Ban Josip Jelačić"

Vrlo sam zadovoljan školovanjem u Ratnoj školi, to je dokaz kvalitetne suradnje Hrvatske i Njemačke, kao i naše suradnje na međunarodnom vojno-sigurnosnom području. Svida mi se ovdje, napose bih istaknuo gostoprimstvo Hrvatske u kojoj sam dosad proveo deset mjeseci na školovanju, a od 1. srpnja bit ću vojni izaslanik SR Njemačke u Hrvatskoj.

Ivan Kozlića, civilni polaznik Ratne škole "Ban Josip Jelačić"

Iako sam ranije dolazio kao predavač, vrlo malo sam znao o planu i programu Ratne škole.

Satnik Mile Vukićević, najbolji polaznik 14. redovitog naraštaja ZSS-a "Blago Zadro"

Jako sam ponosan što sam danas ovdje te što sam pohadao školu koja nosi ime po našem najvećem heroju koji je upravo u ovom gradu dao svoj život za našu domovinu. Sretan sam zbog ove promocije, a zadovoljan sam i cijelim školovanjem. Osim teorijskih znanja i praktičnih vještina koje sam stekao tijekom izobrazbe, stekao sam i nova poznanstva, pa i prijateljstva, te očekujem da ćemo i ubuduće kvalitetno surađivati i održavati dobre odnose.

Časnički namjesnik Borislav Vitoč, najbolji polaznik 4. naraštaja Visoke dočasničke škole

Nakon petnaest godina službe u Hrvatskoj vojsci i slijedne izobrazbe koju sam prošao, ovo je kruna mog školovanja u sustavu, a možda i kruna cijele vojne karijere, kao i za sve moje kole-

Kao i svaka škola, i ova sa sobom nosi nova znanja, a program je doista opsežan te je prilagođen i civilnim polaznicima, kao i stranim časnicima. Kao civilni polaznik nisam uvidio nikakve nedostatke te smatram da je upravo taj segment povezivanja

Stožerni narednik Damir Miljković, najbolji polaznik 5. naraštaja temeljne časničke izobrazbe ZIO HKoV-a "Fran Krsto Frankopan"

Nakon svega mogu reći da sam zadovoljan, posebice predavačima koji su uspostavili visoku razinu izobrazbe pa i ocjenjivanja, tako da je bilo vrlo teško ostvariti izvrsne rezultate. Ipak, smatram da bi uz izobrazbu trebalo uvesti više prakse, pa čak i određene vještine, te poboljšati plan i program, budući da dolaze naraštaji koji nemaju ratnog ni vojničkog iskustva. Što se kolega tiče, naša je suradnja bila izvrsna, međusobno smo se nadopunjavali razmjenom iskustava, budući da nas je bilo iz različitih dijelova sustava, pa i iz civilstva, a nova će znanja svima dobro doći.

Skupnik Nenad Petrić, najbolji polaznik 31. naraštaja temeljne dočasničke izobrazbe ZIO HKoV-a "Fran Krsto Frankopan"

Vrlo sam zadovoljan školovanjem, a ovaj uspjeh nije samo moj, nego i svih mojih kolega i

Počast vukovarskim žrtvama

U sklopu obilježavanja završetka izobrazbe na vojnim školama i učilištima dan uoči središnje svečanosti polaznici i djelatnici vojnih škola također su odali počast vukovarskim žrtvama polaganjem vijenaca na Ovčari i na Memorijalnom groblju te su sudjelovali na prezentaciji vukovarske bitke, kao i u procesiji s moćima zaštitnika Vukovara sv. Bone, a na Dan državnosti u vukovarskoj crkvi sv. Filipa i Jakova služena je misa zahvalnica koju je predvodio vojni ordinarij Juraj Jezerinac a potom je krenuo svečani mimohod do križa na Dunavu, gdje je također položen vijenac.

Središnja svečanost u vukovarskoj vojarni počela je promocijom polaznika škola u sklopu granskih zapovjedništava za izobrazbu i obuku te Zapovjedno-stožerne škole "Blago Zadro" i Visoke dočasničke škole, a potom je uslijedila promocija kadeta Pilotske škole i polaznika Ratne škole "Ban Josip Jelačić", kojoj su nazočili najviši uzvanici. Na prigodnoj svečanosti svim polaznicima podijeljene su diplome, a predsjednik Mesić uručio je Odluku o dodjeli časničkih činova polaznicima 10. naraštaja pilota te pilot-

ski sat najboljem polazniku, kao i značke Ratne škole svim polaznicima 8. naraštaja te najviše vojne škole. Ostale nagrade i priznanja polaznicima Ratne i Pilotske škole te drugih vojnih učilišta uručili su čelnici MORH-a i GSOS-a te pojedinih grana OSRH, a prigodna svečanost, koju je obogatio nastup Orkestra HV-a i Klape HRM-a "Sv. Juraj", završila je atraktivnim letačkim programom HRZ-a. ■

snimio D. KOVAC

Kod križa na Dunavu položeni su vijenci za sve poginule u Domovinskom ratu

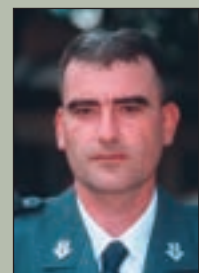
Natporučnik Robert Baraba, najbolji polaznik 4. naraštaja napredne časničke izobrazbe ZIO HRZ-a i PZO-a "Rudolf Perešin"

Posebno bih pohvalio naše nastavnike i predavače koji su se stvarno trudili da nam prenesu određena znanja i vještine. Jedino imam primjedbu na smještaj, znam da su u pitanju financijska ograničenja, no smatram da bi se trebali poboljšati uvjeti smještaja polaznika, od učionica i opreme do dnevnih boravaka i spavaonica. Što se izobrazbe tiče, u potpunosti sam zadovoljan te vjerujem da će mi koristiti u daljnjem radu i razvoju unutar sustava.

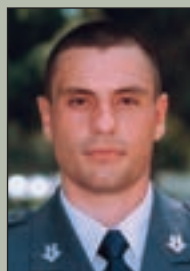
Narednik Silvio Begić, najbolji polaznik 15. naraštaja više dočasničke izobrazbe ZIO-a HRZ-a i PZO-a "Rudolf Perešin"

Bilo je dobro, ekipa je bila izvrsna, došli smo sa svih strana Hrvatske, a i predavači su bili jako dobri. To

Skupnik Mladen Vuzem, najbolji polaznik 32. naraštaja temeljne dočasničke izobrazbe ZIO-a HRZ-a i PZO-a "Rudolf Perešin"

Zadovoljan sam sa školovanjem, kratko je trajalo, ali smo ipak stekli nova znanja, a i nova poznanstva. Bilo nas je iz cijele Hrvatske, sad idemo na nove dužnosti, uglavnom bolje od prethodnih, a nadam se da ću nastaviti izobrazbu i na Višoj dočasničkoj školi, možda i dalje.

Marko Kardum, najbolji pripadnik 10. naraštaja kadeta HRZ-a i PZO-a

Iako sam u početku možda malo više očekivao, zadovoljan sam školovanjem. Dosađajna gospodarska situacija u državi nije omogućavala dodatno unaprjeđenje sustava školovanja, a to se pogotovo odražava na naš trenutačni status. Naime, mi bismo sad trebali prijeći na borbene nadzvučne avione, no to još nije u potpunosti zaživjelo, a upravo to je san svih nas. No, sve ostalo je dobro organizirano i potpuno sam zadovoljan dosadašnjom izobrazbom i obukom koja je u standardu zapadnih zemalja. I cijeli moj naraštaj svojim trudom i zalaganjem te velikim odricanjem pridonio je kvali-

teti školovanja jer svi smo svjesni da pilot nije sekundarno zanimanje nego životni poziv u kojem neprekidno učimo.

Natporučnik Davor Vladović, najbolji polaznik 6. naraštaja napredne časničke izobrazbe ZIO-a HRM-a

Jako sam zadovoljan školovanjem, pomoglo mi je u stjecanju novih znanja i otvaranju novih vidika s kojima se nisam susretao unutar svoje struke. Nove spoznaje otvaraju i nove mogućnosti, a ja se nadam daljnjem školovanju unutar sustava, no smatram da bi bilo bolje da malo duže traje kako bi se malo rasteretio prilično zahtjevan i naporan plan i program. To što sam najbolji dijelom mogu zahvaliti i sretnim okolnostima jer svi smo bili podjednaki, a bilo bi dobro da se opet sretnemo na nekom idućem školovanju.

Desetnik Tihomir Roso, najbolji polaznik 13. naraštaja više dočasničke izobrazbe ZIO-a HRM-a

I ja očekujem nova školovanja u budućnosti kako bi stekao nova znanja pa možda i otišao izvan zemlje, jer to mi je velika želja - predstavljati Hrvatsku u međunarodnom okruženju. Bio sam često na obuci u inozemstvu i uvjerio se da hrvatski vojnici imaju što i pokazati, bilo da je riječ o izobrazbi ili obuci ili, pak, sportskim natjecanjima, a nadam se da ću i ubuduće biti u prilici predstavljati naše Oružane snage izvan zemlje u najboljem svjetlu.

Predstavljena znanstvena studija "Analiza djelovanja civilne obrane tijekom Domovinskog rata"

Potreba za jasnom koncepcijom zaštite i spašavanja

Jedan od zaključaka Studije je da je u RH potrebno ustvrditi jasnu koncepciju zaštite i spašavanja ljudi, materijalnih dobara i ekosustava od ratnih, prirodnih i tehnoloških katastrofa, na kojoj će se razvijati ne samo civilna zaštita nego cijeli sustav civilne obrane

— Milenka PERVAN STIPIĆ, snimio Davor KIRIN —

Institut za istraživanja i razvoj obrambenih sustava (IROS) 21. lipnja u MORH-u je predstavio znanstvenu studiju "Analiza djelovanja civilne obrane tijekom Domovinskog rata", koja je nastala kao produkt istraživanja i javne rasprave održane na istu temu 6. travnja ove godine. Nositelj izrade Studije je Centar za strateške sigurnosne studije - DEFIMI, tvrtka koja se bavi istraživanjem sustava nacionalne obrane. Uz autore koji su predstavili Studiju: Ivana Totha, dekana Veleučilišta u Velikoj Gorici, Branka Mihaljevića te Ivana Glavinu, direktora DEFIMI-ja predstavljajući su nazočili i predstavnici MORH-a, između ostalih, brigadir Dario Matika, ravnatelj IROS-a, kapetan bojnog broda Zlatko Mihevc iz J-3 te Davor Čutić, načelnik Službe za međunarodnu obrambenu suradnju. Osnovni cilj Studije, prema riječima autora, bio je doći do spoznaja i rezultata koji će pridonijeti unapređenju hrvatskog sustava zaštite i spašavanja (civilne zaštite/ obrane) u sljedećem razdoblju. Studija predstavlja prvo istraživanje takve vrste u nas, a u radu je primijenjeno više metoda. Osim polazne analize sadržaja prikupljene literature i dokumentacije u Studiji je primijenjena metoda anketnog istraživanja gdje su na osnovi pitanja u upitniku zatraženi podaci od pojedinih struktura i službi civilne zaštite, a primijenjena je i treća metoda - prikupljanje i provjera podataka preko razgovora s vodećim ljudima sustava civilne zaštite tijekom Domovinskog rata.

Kako je Studija vrlo opsežna, autori su se potrudili da iznesu tek osnovne naznake iz njezinog sadržaja, odnosno one koje će potaknuti sluša-

telje na dijalog. Tako je Branko Mihaljević govoreći općenito o pojmu civilne obrane naveo kako taj pojam nije moguće jednoznačno odrediti, no unatoč različitim pristupima raznih zemalja, svima je zajedničko kako je riječ o zaštiti civilnog stanovništva i materijalnih dobara. Pritom je napomenuo kako je civilna obrana dio cjelovitog sustava obrane zemlje (koji čine vojna obrana, gospodarska obrana i civilna obrana,) od oružanih agresija i drugih ugroza. U sklopu civilne obrane tako postoji niz podstava, između ostalog, civilna zaštita, sustavi motrenja, obavješćivanja i uzbuñivanja, dragovoljne strukovne organizacije zaštite i spašavanja - Vatrogasni savez, Crveni križ, Narodna zaštita, kao najmasovniji oblik dragovoljačke organizacije, sustav protugradne obrane, sustav obrazovanja za civilnu obranu, poduzeća i dr. organizacije koja svojom redovitom djelatnošću ostvaruju određene sadržaje obrane i zaštite (komunalna, građevinska i vodoprivredna) kao i vojne snage u funkciji obrane/snage za brze intervencije u slučaju prirodnih i tehničkih katastrofa.

Nedefinirana pravna regulativa

O ustroju i djelovanju sustava civilne zaštite tijekom Domovinskog rata izlagao je Ivan Toth. Govoreći o ustroju CZ-a Toth je izložio normativno-pravne i organizacijske promjene sustava CZ-a u vrijeme agresije. Pritom je istaknuo kako se u formiranje civilne obrane krenulo od početka, odnosno sustav je bio uspostavljen iako nije bio pravno reguliran (priprema skloništa, zamračivanje, upute stanovništvu što treba raditi, suradnja s medijima). Inače, djelovanje civilne zaštite u Studiji je podijelje-

no na 4 razdoblja. Iako su se težišta aktivnosti u pojedinim razdobljima mijenjala, iz izlaganja Ivana Totha, a i iz Studije, može se izvesti zaključak kako je civilna zaštita najviše posla imala na prihvaćanju i zbrinjavanju prognanika i izbjeglica, evakuaciji i zbrinjavanju stradalnika, sklanjanju stanovništva, asanaciji, razminiranju i gašenju velikih požara. Nakon predstavljanja Studije, razvila se vrlo živa rasprava. Tako je kapetan bojnog broda Zlatko Mihevc napomenuo kako je u strateškim dokumentima (Ustavu, Zakonu o obrani te SPO-u i DPR-U) naznačena uloga civilne obrane u vojnoj obrani, no mnoge stvari treba urediti. Prije svega, kako se mijenja zadaća vojne obrane, mijenja se i zadaća civilne obrane i stoga treba razmisliti koji civilni sektor obrane podupire vojnu obranu (Mihevc), pa se stoga moraju urediti i civilno-vojni odnosi u kriznim situacijama (Čutić), pa tako, primjerice mnoge zemlje imaju ustrojene centre za katastrofe. Tako je istaknuto da iako postoji Zakon o zaštiti i spašavanju, on nije cjelovit jer nije obuhvatio sve strukture društva, primjerice, Regionalnu središnjicu za upravljanje katastrofama u Splitu, Hitnu medicinsku pomoć, Gorsku službu spašavanja i dr. Iako postoji Državna uprava za spašavanje, ona je tek međukorak k uređenju tih odnosa. Jedan od zaključaka Studije je da je u RH potrebno ustvrditi jasnu koncepciju zaštite i spašavanja ljudi, materijalnih dobara i ekosustava od ratnih, prirodnih i tehnoloških katastrofa, na kojoj će se razvijati ne samo civilna zaštita nego cijeli sustav civilne obrane. U skladu s tim treba razviti zakonsku i drugu regulativu. ■

Obilježen Dan antifašističke borbe

U šumi Brezovica kod Siska, gdje je osnovan Prvi partizanski odred, 22. lipnja obilježen je Dan antifašističke borbe, a svečanosti obilježavanja 65. obljetnice antifašističkog ustanka u Republici Hrvatskoj nazočili su predsjednik Republike Stjepan Mesić i ministar obrane Berislav Rončević.

Uz njih, polaganjem vijenaca i paljenjem svijeća počast žrtvama antifašističkog pokreta odali su i predstavnici Sabora te županijskih i lokalnih vlasti, kao i Savez antifašističkih boraca i antifašista RH.

Ocijenivši da je taj događaj otprije 65 godina označio prekretnicu u hrvatskoj povijesti, predsjednik Mesić je zaključio da su tada udareni temelji današnje Hrvatske te je poručio da se "na lažljivoj prošlosti ne može graditi budućnost", dodajući da je budućnost Hrvatske u ujedinjenoj Europi "u kojoj će granice spajati, a ne razdvajati". Prigodnim govorima okupljenima su se obratili i predsjednik Saveza Krešimir Piškulić te sisačko-moslavačka županica Marina Lovrić, a održan je i prigodan kulturno-umjetnički program.

M. ALVIR

snimio D. KIR

Sportski dan na Jarunu

U organizaciji Odsjeka za kvalitetu življenja Personalne službe MORH-a 21. je lipnja na sportskim terenima zagrebačkog jezera Jarun održan Sportski dan.

Riječ je o već tradicionalnom okupljanju djelatnika MORH-a i OSRH na kojemu svi imaju priliku okušati se i pri-

ma, ali i "praktično", sportskim rekvizitima. Svojim djelatnicima (bilo ih je 200-tinjak) na Jarunu se nakratko pridružio i ministar Berislav Rončević.

U trenucima kad su se natjecanja već posve primaknula kraju, na improviziranu pozornicu stigao je i popularni tamburaški sastav "Sinovi ravnice", te

zagrebački pjevačko-svirački duet "Kraljevi ulice". Svojim glazbenim programom dali su dodatni zabavni poticaj okupljanju, koje je rijetka prilika da se kolege, koji satima zajedno rade, malo opuste i više druže. Stoga bi bilo poželjno da njihova brojnost u takvim prilikama bude i veća.

D. VLAHOVIĆ

snimio D. VLAHOVIĆ

kazati svoje sportske vještine, ali prije svega dobro se zabaviti i družiti. Povod Sportskom danu je i obilježavanje Dana državnosti, a zanimljivo je da je te srijede bio i prvi dan ljeta.

Uvijek dobra organizacija omogućila je da najbolji pojedinci i momčad koji su se na raznim terenima natjecali u devet sportova budu nagrađeni simbolično, peharima i pismenim priznanji-

Pobjednici

Badminton - Damir HERCIGONJA
Mini golf-Marijan DESKAR
Nogomet- Služba za gospodarenje nekretninama
Odbojka (dame)-HRZ i PzO
Pikado-Slavica ČAVAR
Povlačenje konopa-J-1
Stolni tenis-Bojan MEGLIĆ
Šah-Zvonimir MAJER
Viseća kuglana-Tanja MAJOR

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE RESURSE**

**raspisuje:
INTERNI NATJEČAJ**

Za VI. naraštaj vojno-diplomatske izobrazbe

Uvjeti za djelatne vojne osobe:

- VSS
- Čin: satnik-brigadir
- Završena napredna časnička izobrazba
- Znanje engleskog jezika (najmanje 65% ALCPT ili STANAG 1111)
- Poznavanje MS office programskog paketa
- Minimalna ocjena - ističe se.

Uvjeti za državne službenike:

- VSS
- Znanje engleskog jezika (najmanje ALCPT ili STANAG 1111)
- Položen državni stručni ispit
- Poznavanje MS office programskog paketa
- Minimalna ocjena - uspješan.

Predviđeni početak izobrazbe je siječanj 2007. Nastava traje tri mjeseca i izvodi se na HVU-u "Petar Zrinski" Zagreb.

Prijave s dokazima o ispunjavanju uvjeta potrebno je dostaviti do **31. kolovoza 2006.** u Upravu za ljudske resurse, Personalna služba - Odjel izobrazbe, preko svojih ustrojbenih cjelina na Tiskanici PKI-1.

Satnik Damir Milinović odlikovan visokim vojnim odličjem Republike Mađarske

Srebrna zvijezda za spašene živote

Tijekom UN-ova tečaja za vojne promatrače koji se od 15. svibnja do 3. lipnja održavao u mađarskom gradu Szolnoku nesretnim slučajem došlo je do stradavanja trojice mađarskih časnika. Dr. Milinović, jedan od sudionika tečaja, priskočio je u pomoć i zahvaljujući njegovoj snalažljivosti, odlučnosti i prisebnosti izbjegnuta je još veća tragedija. Za iskazanu hrabrost i pruženu stručnu liječničku pomoć u ime mađarske vlade i mađarskog ministarstva obrane odlikovan je visokim vojnim odličjem Srebrna zvijezda

—Vesna PINTARIĆ, fotoarhiva postrojbe—

Mnogo smo puta dosad imali prigode čuti pohvale na račun naših časnika, bili oni u mirovnoj misiji, na međunarodnim vojnim vježbama ili pak na školovanju. Posebno raduje kada se uz njihovo ime vezuje nesebična pomoć, požrtvornost i odlučno djelovanje u neočekivanim, često i nesretnim slučajevima. Jedan takav slučaj u kojem je ponovno hrvatski časnik priskočio u pomoć, pokazavši prisebnost i snalažljivost, a i veliku hrabrost, dogodio se u mađarskom gradu Szolnoku tijekom svibnja na tečaju za UN-ove vojne promatrače čiji je polaznik, srećom, bio i satnik Damir

Milinović, inače zapovjednik voda sanitetske potpore u 336. sanitetskoj satniji HRM-a.

Naime, satnik Milinović, s još tridesetak polaznika, od kojih je trinaestoro bilo iz drugih zemalja, tog se 23. svibnja nalazio na teoretskom dijelu tečaja na kojem je igrom slučaja tema predavanja bila o opasnostima od mina i minsko-eksplozivnih sredstava, koja su u područjima u koja odlaze mirovni promatrači vrlo česta. Kako bi svoja teoretska znanja imali prilike provjeriti i u praksi, u blizini su pripadnici mađarskog EOD tima postavljali "minsko polje" gdje se trebao izvoditi praktični dio nastave. U jed-

■ U spomen na bojnika Kiša, a na inicijativu upravo dr. Milinovića i polaznika tečaja u krugu vojarne posađeno je stablo kako bi trajno podsjećalo na nesretno preminulog kolegu i suborca i na opasnost koja je uvijek prisutna i ne bira žrtvu

nom trenutku snažna eksplozija prekinula je na trenutak praćenje predavanja, no kako je to trebao biti dio jednog od scenarija u praktičnom dijelu nastave u, za tu priliku, postavljenom "minskom polju", nitko se nije previše uzbuđivao. No kratko nakon toga direktor tečaja pukovnik Attila Selmeczi ulazi u predavaonicu tražeći liječnika. Dr. Milinović se odmah odaziva i na putu do "minskog polja" saznaje kako je prilikom eksplozije došlo do ozljeđivanja i stradanja nekoliko pripadnika EOD tima. Naime, trojica mađarskih časnika zadržano je teške ozljede od nepoznate eksplozivne naprave. Bez dvoumljenja dr. Milinović u trku stiže do poligona, ulazi u "minsko polje" i u vrlo specifičnim okolnostima, pruža medicinsku pomoć ozlijeđenima i vodi akciju njihova spašavanja i evakuacije. Pritom mu pomaže njemački instruktor satnik Rudolf Ruescher i mađarski instruktor satnik Tajti. Nažalost, unatoč hitroj intervenciji, jedan od trojice stradalih, vojnik Robert Kiš, preminuo je nekoliko sati nakon eksplozije tijekom kirurškog zahvata. Tuga i nevjerica na licima mađarskih kolega govorila je koliko su zatečeni

tim nemilim događajem. Na žalost bila je to istinska i stvarna lekcija o opasnostima od mina koja se svima urezala u pamćenje. U spomen na bojnika Kiša, a na inicijativu upravo dr. Milinovića i polaznika tečaja u krugu vojarne posađeno je stablo kako bi trajno podsjećalo na nesretno preminulog kolegu i suborca i na opasnost koja je uvijek prisutna i ne bira žrtvu.

Dr. Milinović učinio je sve što je mogao. Da nije bilo njegove snalažljivosti i odlučnosti tragedija bi bila još veća. Za iskazanu hrabrost i pruženu stručnu liječničku pomoć mađarski general Janos Isaszegi u ime mađarske vlade i mađarskog ministarstva obrane uručio mu, je 2. lipnja, na dodjeli diploma o završetku tečaja i visoko vojno odličje Srebrnu zvijezdu.

U razgovoru sa satnikom Milinovićem, koji je samozatajno želio da ova priča ne bude medijski eksponirana, ipak je prevagnulo razmišljanje kako bi ona mogla biti još jedan dopri-

nos podizanju svijesti o opasnosti i nesrećama koje se događaju u svakodnevnom radu i vrhunskim profesionalcima i u mirnodopsko vrijeme i to ondje gdje to najmanje očekuju. I ova bi priča trebala ići u prilog tome da su opasnosti svuda oko nas, da ozbiljnost i profesionalnost u poslu treba biti iznad svega, da se pravila i propisa treba uvijek i strogo pridržavati.

Opaska kojom bi se pridružili ovoj tvrdnji je da je zahvaljujući upravo toliko isticanom iskustvu stečenom u Domovinskom ratu, koje hrvatski časnici imaju, a posebno pripadnici vojnog saniteta, nesreća često izbjegnuta ili barem ublažena te ga treba čuvati i prenositi na mlade kolege. To je znanje kojeg nema u knjigama, ono se stječe na najteži način, ali je zato i najučinkovitije i stoga ga se ne bismo smjeli lako odreći. Vjerujemo kako će ono satniku Milinoviću, kojem je želja uključiti se u neku od mirovnih misija u kojima sudjeluje Hrvatska, biti itekako od koristi. ■

■ Za iskazanu hrabrost i pruženu stručnu liječničku pomoć mađarski general Janos Isaszegi satniku Milinoviću u ime mađarske vlade i mađarskog ministarstva obrane uručio je 2. lipnja, na dodjeli diploma o završetku tečaja i visoko vojno odličje Srebrnu zvijezdu

Nedostaci i novine u Školi stranih jezika "Katarina Zrinska"

Učenje stranih jezika - prioritetna zadaća

Kako je jedan od nedostataka u dosadašnjoj izobrazbi bio da se mnogi koji su završili 1. stupanj nisu ni nakon roka od 6 mjeseci (nakon čega polaznik gubi znanje) upućivali na daljnju izobrazbu, u ŠSJ-u smatraju kako bi ubuduće trebalo odrediti popis ljudi prioritetnih u daljnjoj izobrazbi. Na osnovi dosadašnjih došlo se do spoznaje kako bi za svaku vojsku bilo idealno da njezini pripadnici imaju razinu STANAG 2, dok je razina STANAG 3 teško dostižna i u praksi često nepotrebna

Milenka PERVAN STIPIĆ, snimio Davor KIRIN

Prema smjernicama zacrtanim u Dugoročnom planu razvoja sustav vojne izobrazbe trebao bi do 2010. u potpunosti biti usklađen sa sustavom civilne izobrazbe. Dotad predstoji golem posao, a prvi, ujedno i najvažniji je osmišljavanje i usvajanje koncepta izobrazbe za potrebe OSRH tako da se vojna izobrazba oslanja na civilni sustav izobrazbe, uz dopunu vojnim programima tijekom karijere. Prema konceptu izobrazbe čije su glavne smjernice već naznačene u nekoliko točaka je i intenziviranje učenja stranih jezika, posebice engleskog, koji je operativni jezik NATO-a. Iako se takva vrsta izobrazbe već 11 godina provodi u jedinoj vojnoj školi stranih jezika "Katarina Zrinska" u Zagrebu s izdvojenim odsjecima u Splitu i Osijeku, pokazalo se tijekom godina da postoji znatno veća potreba pripadnika OS-a za učenjem stranog jezika, posebice engleskog nego što to omogućuju sadašnji kapaciteti ŠSJ-a.

Izobrazba u početnom stupnju - na razini brigade

U razgovoru s ravnateljem ŠSJ-a prof. Đemalom Kadrićem te voditeljicom STANAG tima Marijanom Vučić-Pećnik doznali smo koji se problemi javljaju u sadašnjem modelu učenja engleskog jezika te kakav je budući koncept s obzirom na to da je prof. Kadrić voditelj tima koji radi na izradi dokumenta "Politika izobrazbe stranih jezika, s naglaskom na engleski, za potrebe OS-a." No prije je potrebno ukratko se prisjetiti da je prema partnerskom cilju pod oznakom PG 0355 izobrazba stranih jezika prioritetna zadaća na putu k NATO-u. U skladu s tim ŠSJ

je osmislila niz tečajeva kao i model učenja engleskog jezika. Prema tom modelu, postoje intenzivni tečajevi u 3 stupnja - Level 1, Level 2 i Level 3, odnosno Temeljni, Srednji i Napredni, zatim Tečaj za mirovne operacije (VP-a), CRO-2 za stožerne časnike, Tečaj za radioperatore, za logističare, Temeljni tečaj za vojne promatrače kao i Individualna nastava za najviše vojne dužnosnike. Taj novi koncept izobrazbe utemeljen je na STANAG-u, standardiziranim sporazumom, prema kojem su jezične sposobnosti (slušanje, govor, čitanje i pisanje) podijeljene u 5 stupnjeva. U ŠSJ-u su "normativizirani" stupnjevi 1111, 2222 i 3333 jer je stupanj 4 za izvrsne znalce jezika u jednoj zemlji (imaju ga predavači), a 5 za izvorne govornike vrhunski obrazovane. Kao što je poznato, u ŠSJ-u početni stupanj postoji samo za vojne policajce koji se pripremaju za mirovne operacije. No, prema riječima prof. Kadrića, u budućem konceptu, koji će biti gotov do rujna ove godine, ŠSJ će predložiti da se izobrazba na početnom stupnju rješava na razini brigade ili negdje izvan sustava. Zbog činjenice da je broj osoblja u raznim misijama svakim danom sve veći, a i stoga što 38 prof. engleskog jezika, koliko ih je trenutačno u Školi, ne može pokrivati raspon od početnog stupnja do STANAG tečajeva.

■ *Prema riječima prof. Kadrića, najveća novost bit će da svaka skupina koja završi 1., 2. ili 3. stupanj umjesto završnog ispita ima testiranje po STANAG-u*

Umjesto završnog ispita - testiranje po STANAG-u

Prema riječima prof. Kadrića, najveća novost u tom konceptu bit će da svaka skupina koja završi 1., 2. ili 3. stupanj umjesto završnog ispita ima testiranje po STANAG-u. Taj prelazak ne bi trebao biti težak, dodao je Kadrić, jer je već sadašnji koncept tečajeva prilagođen tako da priprema osoblje na STANAG testiranje. Tako je, primjerice, najveći problem s tehnikom slušanja i pisanja, pa u tri mjeseca polaznici imaju 10 slušnih provjera i vježbaju tehniku pisanja pisama, izvješća itd. Jer, ako nije uvježbana tehnika slušanja na određenom stupnju tečaja, problem je na STANAG-u. Tome je dodao kako će predložiti da se kandidati, koji ne zadovolje u prvim mjesec dana, isključe iz tečaja. Nije nam odmet ponoviti da sadašnje STA-

Članice STANAG tima ističu kako naši časnici testirani po STANAG-u na svojim dužnostima na međunarodnoj razini pokazuju najviše znanja

NAG (godišnja rotacija 2x60 ljudi) testiranje nije slijedni dio tečajeva jer na njega izlaze samo oni kandidati koje sustav pozove. Kako je jedan od nedostataka u dosadašnjoj izobrazbi bio da se mnogi koji su završili 1. stupanj nisu ni nakon roka od 6 mjeseci (nakon čega polaznik gubi znanje) upućivali na daljnju izobrazbu, u ŠSJ-u smatraju kako bi ubuduće trebalo odrediti popis ljudi prioriteta u daljnjoj izobrazbi. Naravno, preduvjet je da sustav prije odredi prioritete po kojima će se pojedinci upućivati na izobrazbu engleskog jezika, odnosno, kaže Marijana Vučić-Pećnik, bitno je da sustav odredi popis zadaća i koje će strukture u tome biti angažirane. Zna se da je engleski potreban za mirovne misije, NATO baze i vojna predstavništva, i stoga je važno odrediti kome treba kakav stručni vojni jezik. Jer, u osnovi tečajevi engleskog jezika sadrže opći engleski i specijalistički vojni jezik (primjerice, za diplomaciju, medicinsko osoblje, vojnu policiju i sl.). Osim toga, dodaje voditeljica Vučić-Pećnik, u zapadnim strukturama NATO-a razina STANAG-a vezana je za dužnosti koje se obavljaju, jer nije riješenje imati uniformirani zahtjev za sve i vezati razinu jezika za čin.

Naši časnici pokazali najviše znanja

Zasad se kod nas traži od dočasnika STANAG 3232 a od časnika 3333. U praksi se pokazalo da i

mnogi dočasnici imaju 3333. To bi trebalo uskladiti i te brojke vezati za dužnosti, za ono što pojedinci rade, kazala je prof. Vučić - Pećnik u kojem su još i prof. Natalija Andrković - Kostanjevac te Suzana Čećuk. Naš STANAG tim član je dvaju regionalnih udruženja testera i sudjeluje u međunarodnom pilotiranju testova Latvije, Bugarske, Estonije, Albanije, Makedonije i Češke. Osim toga pružat će i profesionalnu pomoć STANAG timovima koji su u osnivanju (Srbija i BiH). Inače, svaka zemlja izgrađuje svoje STANAG testove i odlučuje hoće li kriterij prolaznosti biti 60 ili 80 %. U nas je kriterij 80 %. Na neke učestale primjedbe kako su kriteriji na STANAG testiranju odveć zahtjevni, članice našeg STANAG tima odgovaraju da na to možemo biti samo ponosni jer naši časnici testirani po STANAG-u na svojim dužnostima na međunarodnoj razini pokazuju najviše znanja. Hrvatski STANAG tim je u kontaktu s jezičnim središtem SHAPE u Monsu u Belgiji, odnosno s koordinatorom tog središta Michaelom Adubatom koji je uvidom u naš STANAG test zaključio da RH radi do-

bar posao i da treba nastaviti s primjenom dosadašnjih kriterija. On je u izravnom kontaktu s našim časnicima u Bruxellesu koji prije stupanja na dužnost moraju proći STANAG test u SHAPE-u pa je zaključio kako je njihovo znanje jezika na visokoj razini. Nije se dogodilo da hrvatski časnik ili dočasnik bude vraćen u zemlju zbog engleskog jezika ili što mu rezultat testa ne pokriva razinu znanja. Osim toga, voditeljica kaže kako je ovih dana održala nekoliko predavanja o opravdanosti kriterija STANAG testiranja jer vjeruje u transparentnost kriterija izrade i kriterija ocjenjivanja testa te dodaje kako bi svi trebali biti upoznati s partnerskim ciljevima koji se tiču jezičnih zahtjeva. U tu svrhu tim je napravio pripremnu knjižicu za STANAG koja je na MORH-ovoj web stranici. Ta knjižica sadrži oblik i trajanje testa, format pojedinih dijelova testa i kriterije za ocjenjivanje.

Idealno za vojsku - razina STANAG 2

Bez obzira na to kakav će biti novi koncept u izobrazbi stranih/engleskog jezika i hoće li biti usvojen do kraja godine, činjenica je, zaključuje prof. Kadrić, da se taj koncept treba poštivati, provodio se on u ŠSJ-u ili negdje drugdje izvan sustava. Za kraj nam je još kazao kako se na osnovi dosadašnjih iskustava drugih zemalja koje imaju ovakav model izobrazbe engleskog jezika došlo do spoznaje kako bi za svaku vojsku bilo idealno da njezini pripadnici imaju razinu STANAG 2, dok je razina STANAG 3 teško dostižna i u praksi često nepotrebna. ■

Zasad se kod nas traži od dočasnika STANAG 3232 a od časnika 3333

Na vojnom poligonu Gašinci održana vježba postrojbi Nacionalne garde Minnesota i HKoV-a

GUARDEX 06

U svakom od opisanih scenarija sudionici GUARDEX-a pokazali su vrlo visok stupanj uvježbanosti i koordiniranosti. Na rezultatima im je čestitao brigadni general Zvonko Peternel, časnik za provedbu vježbe, istaknuvši kako su pripreme koje su za provedbu GUARDEX-a počele u veljači, upravo ovim prikazom pokazale svu svoju isplativost i kvalitetu

— Napisala i snimila Andreja DEČAK —

Desetodnevna vježba GUARDEX 06 RH završena je 27. lipnja na vojnom poligonu Gašinci. Svečanom prikazu vježbe nazočili su visoki vojni dužnosnici, među kojima zamjenik načelnika GS-a general pukovnik Slavko Barić, zapovjednik HKoV-a general pukovnik Marijan Mareković, zapovjednik 3. korpusa brigadni general Zvonko Peternel, brigadni general Jon L. Trost - američki vojni dužnosnik nazočan na

vježbe bilo je poboljšanje sposobnosti u cilju dostizanja NATO standarda za obuku, planiranje vježbi, organizaciju i provedbu vježbi, poboljšanje sposobnosti za provedbu operacija potpore miru, poboljšanje interoperabilnosti na taktičkoj razini primjenom NATO doktrina i procedura, promicanje međudržavne suradnje i partnerstva, izgradnja sustava međusob-

Na GUARDEX-u su svoje snage udružili pripadnici hrvatskih Oružanih snaga, te gosti iz američke Nacionalne garde u sastavu jednog voda

vježbi, te mnogi drugi visoki vojni dužnosnici, uveličavajući tako završni prikaz sustavnog uvježbavanja sudionika vježbe.

Na GUARDEX-u su svoje snage udružili pripadnici hrvatskih Oružanih snaga, te gosti iz američke Nacionalne garde u sastavu jednog voda. Svrha

nog povjerenja, te priprema CROMINN-voda za odlazak na vježbu CROMINN-06 u SAD. Same pripreme za vježbu provodile su se intenzivno, a kakve su rezultate polučile objasnio nam je pukovnik Mijo Haršanji, časnik primarne odgovornosti na GUARDEX-u 06. Objasnjavajući kako

su se sve radnje provodile po istom scenariju za hrvatski i američki vod, pukovnik Haršanji je istaknuo: "Riječ je o visokomotiviranim ljudima, koji su u provedbi priprema za vježbu davali maksimum. Svi su izrazito zadovoljni održanim uvježbavanjima jer su ona mogućnost za razmjenu iskustava i učenje jednih od drugih". O hrvatskom sastavu sudionika vježbe više je rekao satnik Igor Štefanko, zapovjednik satnije koja je provodila vježbu.

"Od hrvatskih sudionika ovdje imamo CROMINN-vod, koji će uzvratiti ovaj američki posjet tijekom idućeg mjeseca, zatim su tu pripadnici iz 4. gardijske brigade, odnosno 1. vod iz njihove satnije za mirovne vojne operacije, vod iz 2. gardijske brigade, te 3. vod koji je mješoviti vod 3. oklopno-mehanizirane brigade i obavještajne satnije korpusa", objasnio je Štefanko izražavajući veliko zadovoljstvo pripremama i izvođenjem uvježbavanja. Goste - američki vod, predstavio je njihov zapovjednik, satnik Kristijan Janković. "Naš je vod slika našeg društva te naše bojne. Riječ je o vodu Minnesota Army National Guard u kojem imamo pješaka, tenkista i inženjerije" objasnio je satnik Janković nastavljujući kako je vod uključen u satniju u sklopu koje

prolaze uvježbavanja. Upitan za uvjete treninga na vojnom poligonu Gašinci, Janković je istaknuo kako su oni i više nego zadovoljavajući, baš kao i instruktori, odnosno ljudi zaduženi za obuku i uvježbavanje sudionika GUARDEX-a 06. I prvi dočasnik američkog voda, Glen Limesand dao je istu ocjenu terenskih uvjeta vježbe, ističući kako ona predstavlja praktičnu mogućnost razmjene vrijednih znanja i iskustava.

Uloženi trud tijekom priprema, sudionici GUARDEX-a pokazali su posljednjeg dana održavanja vježbe. Scenarij kojim su se vodili bio je sljedeći: u prvom prikazu gledatelji su mogli pratiti dolazak vozila na *check point*, te redoviti pregled u kojem je kod vozača nađeno naoružanje, odnosno vozač je prepoznat kao lice s tjeralice. U nastavku radnje, američki ga vojnici u skladu sa SOP-om (standardno operativni postupak) uhićuju, upotrebljavaju sredstva vezivanja i transportiraju do zatvora, te predaju istražnim tijelima VP-a. Vozilo se, pak, odvozi na protueksplozivni pregled na za to posebno izgrađeno mjesto zbog mjera sigurnosti, kako u slučaju eksplozije ne bi ozlijedilo pripadnike voda. Sljedeći prikaz obuhvatio je demonstracije na nadzornoj postaji. Neprijateljski raspoloženo stanovništvo provocirajući približava se glavnom ulazu na OP, odnosno na UN-ovu NATO-ovu bazu pogrđnim izrazima i psovanjem zahtijevajući da vojnici napuste bazu. U trenutku kada su demonstranti uočeni

ni zapovjednik voda uzbunjuje postrojbu za brzo djelovanje, koji na ulazu uspostavljaju neprobojni kordon. Zapovjednik uočava najglasnijeg, potencijalnog vođu demonstranata te nakon ispaljivanja u zrak upozoravajućeg hica, gumenim metkom u nogu gađa vođu demonstranata, nakon čega ga dvojica pripadnika odvede na medicinsko zbrinjavanje. Treća vježba simulirala je napad na *check point* - UN-ovu bazu, odnosno pokušaj zapovjednika protivničkih snaga da isходи puštanje dvojice ljudi koji se nalaze u zatvoru. Postavivši ultimatum s prijetnjom borbe, na koji zapovjednik UN/NATO snaga nije pristao, uskoro slijedi napad na kontrolnu postaju. Posljednji prikaz bio je kretanje konvoja za opskrbu, pri čemu prednji transporter je pogođen protuoklopnim bacačem raketa RPG-7. Uslijedilo je zaustavljanje konvoja, izlazak vojnika i zauzimanje borbenog poretka, te u konačnici borba u kojoj je neprijatelj svladan.

U svakom od opisanih scenarija sudionici GUARDEX-a pokazali su vrlo visok stupanj uvježbanosti i koordiniranosti. Na pokazanim rezultatima čestitao im je brigadni general Zvonko Peternel, časnik za provedbu vježbe, istaknuvši kako su pripreme koje su za provedbu GUARDEX-a počele u veljači, upravo tim prikazom pokazale

svu svoju isplativost i kvalitetu.

"Svi koji su sudjelovali u ovom procesu, od samoga početka do provedbe vojne obuke i završne pokazne vježbe, uložili su trud i znanje kako bi cilj, zadan u početnoj zapovijedi i uputama za vježbu, bio realiziran, u skladu sa standardima i operativnim postupcima. Sa zadovoljstvom mogu reći da smo zadaću obavili, a nadam se, prema ocjenama nazočnih, uspješno.", zaključio je Peternel. I uistinu, ocjene visokih vojnih dužnosnika nazočnih na svečanosti završnog prikaza vježbe GUARDEX 06 RH bile

Ocjene visokih vojnih dužnosnika nazočnih na svečanosti završnog prikaza vježbe bile su pozitivne, čestitke su upućene svima koji su sudjelovali u ovoj kompliciranoj vojnoj zadaći

su pozitivne, čestitke su upućene svima koji su sudjelovali u ovoj kompliciranoj vojnoj zadaći.

S obzirom na pohvale koje su izgovorili kako domaćini, tako i gosti i uzvanici na vježbi, na samom se završetku nametnulo pitanje potrebe održavanja sličnih združenih uvježbavanja i u budućnosti. Odgovor smo zatražili od pukovnika Haršanjija, koji je vojnički odgovorio: "Mi se, kao vojnici, iskreno nadamo da će se suradnja nastaviti jer su međusobno razumijevanje, povjerenje i uvježbavanje po zajedničkim standardima zasigurno nešto u što vrijedi ulagati i u budućnosti." ■

Bojna za specijalna djelovanja na međunarodnoj NATO/PzM vježbi u Albaniji

Adriatic Eagle 06

Bojna za specijalna djelovanja na vježbi je pokazala vrhunsku profesionalnost u obavljanju posavljenih zadaća na međunarodnoj razini. U planiranju pojedinih taktičkih radnji vježbe sudjelovao je naš dvočlani tim instruktora, čime je dano veliko povjerenje hrvatskim Oružanim snagama

Milenka PERVAN STIPIĆ, fotoarhiva BSD-a

Bojna za specijalna djelovanja od 29. svibnja do 22. lipnja sudjelovala je na međunarodnoj NATO/PzM vježbi "Adriatic Eagle 06" u Albaniji. Na vježbi su uz hrvatsku postrojbu deklariranu za NATO/PzM operacije sudjelovale i specijalne postrojbe iste namjene ostalih dviju zemalja potpisnica Američko-jadranske povelje Albanija i Makedonija kao i pripadnici USEUCOM-a - jednog tima za specijalna djelovanja iz 10. specijalne grupe OS SAD-a tzv. Alpha 072 čija je baza u Fort Carson Coloradu. Na vježbi je sudjelovalo 8 timova za specijalna djelovanja, od toga tri tima su bila iz BSD-a. Vježba se izvodila u helikopterskoj bazi na vježbalištu Forke pokraj Tirane te u vojnopomorskoj bazi Shengin na sjeverozapadu Albanije (između Skadra i luke Drač).

Iako je početak vježbe bio 29. svibnja, tjedan dana ranije radi koordiniranja svih pripremnih aktivnosti i prihvata glavnine snaga BSD-a, u

Albaniju je bila upućena prethodnica od tri pripadnika bojne - časnik za vezu te dva instruktora koji su s američkim sudjelovali u planiranju pojedinih taktičkih radnji vježbi. Prema scenariju obuka se tjedan dana izvodila u učionici i tri tjedna na dva vježbališta. U teorijskom dijelu obuke obrađene su tri točke, a prva je bila planiranje i vođenje postrojba razine tima / satnije.

U sklopu toga obrađene su podme: postupci vođenja postrojbi, proces donošenja vojne odluke, vojno vođenje i zapovijedanje te organizacija i ustroj specijalnih snaga. Druga točka u dijelu nastave odnosila se na upoznavanje (ponavljanje) s taktikom skupine specijalnih snaga pri upadu u objekt i njegovo čišćenje. Ovdje treba navesti da je obuka predstavljala napredni tečaj borbe specijalnih snaga u naseljenom mjestu.

Inače, zadaća specijalnih snaga u gradskoj borbi je, upad (nakon ulaska "konvencionalnih" snaga) u odre-

đene najopasnije dijelove grada, primjerice terorističke kampove za obuku i sl. radi njihove neutralizacije.

Sve sofisticiraniji, nekonvencionalni načini skrivanja i djelovanja terorističkih skupina u raznim svjetskim kriznim žarištima zahtijevaju i drukčiju taktiku posebno uvježbanih snaga koje se protiv njih bore. Stoga su u teorijskom dijelu obuke timovi zemalja A3 izučavali kompliciranije, naprednije taktike upada na objekte, koje im je prenio tim Alphi 072, specijalnih postrojbi koje imaju najnovija iskustva iz borbi u urbanom ambijentu najvećih svjetskih kriznih žarišta. Između ostalog, u takvom naprednom planiranju zadaća izučavale su se nove tehnike penjanja, okruženja i pretrage kao i djelovanje snajpera. Osim novih spoznaja naši su timovi uspoređivali i svoja iskustva s drugima, a ona su na vrlo visokoj razini najviše zbog činjenice da više od 80 posto pripadnika Bojne za specijalna djelovanja ima iza sebe Domovinski rat.

Praktični dio obuke trajao je tri tjedna, a činila ga je obuka gađanja, taktika upada skupine/četvorke u objekt i njegovo čišćenje, kao i operacija u urbanom okruženju (naseljenom mjestu). U vježbi se, inače, rabilo bojno streljivo i zaštita. U obuci gađanja strijelci su iz stojećih, klečećih i ležećih položaja puškom (težište na jurišnoj pušci) i pištoljem uvježbavali brzinu i preciznost gađanja od 5 do 100 m, što je inače krajnji domet gađanja u gradskoj borbi. Taj dio obuke naziva se stres gađanje (stres test) gdje se, primjerice, na poligon od 500 m postave različite mete koje strijelac mora proći što prije i sa što većom preciznošću pogodaka.

U taktici upada skupine / četvorke (što je najmanji broj ljudi pri upadu u objekt) specijalci su, između ostalog, uvježbavali pozicije svakog člana skupine pri upadu. Pritom su se uspoređivali upadi naših pripadnika Bojne sa specijalcima tima Alphi 072, gdje se vidjelo da su postupci slični.

U četvrtom dijelu vježbe, koja je bila u vojnopomorskoj bazi Shengjin (na području gdje su u jednom dijelu infrastrukturni objekti već otprije devastirani), specijalci su uvježbavali operaciju upada u naseljeno mjesto. U tom dijelu timovi iz postrojbi svih zemalja sudionica, nakon što su dobili zadaće, morali su ih isplanirati i izvesti, što znači, napisati operativne zapovijedi, izgraditi makete i sl.

Bez obzira na to što su zajednički uvježbavali i uspoređivali iskustva,

■ Vježbu je pratilo i hrvatsko izaslanstvo na čelu s general pukovnikom Marijanom Marekovićem

Na VIP danu specijalci su izveli mini vježbu svega onoga što su uvježbavali u četiri tjedna. Scenarij vježbe bio je okruženje, upad i pretraga terorističkog kampa radi zarobljavanja terorističkog vođe i uništenja infrastrukture kampa. Nakon toga slijedila je simulacija uništenja kampa. Bojna za specijalna djelovanja i na ovoj vježbi pokazala je vrhunsku profesionalnost u obavljanju postavljenih zadataka na međunarodnoj razini. U planiranju pojedinih taktičkih radnji vježbe sudjelovao je naš dvočlani tim instruktora, čime je dano veliko povjerenje hrvatskim Oružanim snagama. Uz zapovjednika BSD-a brigadira Nikolu Županića, naše namjenske timove na vježbi "Adriatic Eagle 06" vodio je i natporučnik Mirko Bošnjak, kojima uvelike zahvaljujemo za nastanak ove reportaže. ■

Iz vježbe "Adriatic Eagle 06" mogu se izvesti sljedeće značajke:

- vježba je predviđena kao uvježbavanje specijalnih postrojbi zemalja članica Američko-jadranske povelje deklariranih za NATO /PzM operacije zajedno s predstavnicima USEUCOM-a te podizanje njihove interoperabilnosti,
- postignuta je koordiniranost u svim aspektima treninga,
- bila je dobra koordinacija između zemalja sudionica,
- za naše specijalne snage vježba je bila izvrsna prigoda da se vidi gdje smo među ostalim zemljama sudionicama čije specijalne postrojbe imaju svježa borbena iskustva s terena,
- vježba je bila izvrsna prigoda za usvajanje novih znanja radi uvježbavanja matičnih postrojbi.

timovi različitih postrojbi nisu se miješali. To je zbog standardizacije postupaka i radnji koje su jedinstvene za svaki pojedinačni tim. To bi ukratko bilo, primjerice, kako netko reagira u pojedinim situacijama, kakve su procedure izvješćivanja ili pak kakvu još dodatnu zadaću ima određeni član pojedinog tima koji ne mora biti strogo brojčano određen (jedan naš tim imao je 8 članova, američki tim 9, drugih zemalja 12 i sl.)

Osim toga, tijekom vježbe, 16. lipnja bio je organiziran i službeni VIP dan. Toga dana na vježbi u Albaniji se našlo i hrvatsko izaslanstvo koje je predvodio zapovjednik HKoV-a general pukovnik Marijan Mareković (koji je inače, tri dana pratio završnu obuku), američki vojni ataše u RH kao i visoki vojni i civilni predstavnici zemalja sudionica, zamjenica albanskog ministra obrane, načelnici glavnih stožera albanske i makedonske vojske i dr.

Brigadir Nikola Županić, zapovjednik Bojne za specijalna djelovanja

Vježba "Adriatic Eagle" bila je izvrsna prigoda pripadnicima Bojne da se upoznaju s iskustvima američkih specijalnih snaga koje sudjeluju u akcijama čišćenja urbanih sredina od terorizma u različitim aktualnim kriznim žarištima. Jer ne treba zaboraviti da u današnje doba, kad nema velikih ratova, rabe se i drukčije taktike. Svi visoki vojni i civilni dužnosnici zemalja A3, koji su bili na završnici vježbe, ocijenili su je izvrsnom. Usto, pripadnici naše bojne dobili su najviše ocjene na vježbi, a posebno dva instruktora koja su s američkim planirali i pratili provedbu pojedinih taktičkih radnji. Oni će uvelike pomoći da se takva obuka provede i kod nas za vodove koji se pripremaju za međunarodne misije. Bojna za specijalna djelovanja dosad je sudjelovala na zajedničkim vježbama zemalja A3 i to iz područja alpinizma, a sljedeće godine mi ćemo biti domaćini vježbe.

Jedna od aktivnosti vježbe - upad u objekt

Skeldar V-150

ŠVEDSKA tvrtka Saab predstavila je stručnoj javnosti svoj novi bespilotni helikopter Skeldar V-150 namijenjen zadaćama izviđanja na srednjim udaljenostima, napravljen u potpunosti od kompozitnih materijala. Skeldar je potpuno automatizirana letjelica koja se odlikuje sposobnošću okomitog polijetanja i slijetanja što joj daje mogućnost djelovanja s najrazličitijih platformi, između ostalog i brodova. Zahvaljujući modularnoj konstrukciji letjelica se može opremiti za izvođenje širokog raspona zadaća, kako vojnih tako i civilnih.

Za vojne zadaće Skeldar može rabiti elektrooptičke senzore kao što su kamere i termovizije, laserski daljinomjer i laserski označivač ciljeva, radare namijenjene otkrivanju ciljeva na zemlji, najsuvremeniji sustave veza za prijenos podataka u realnom vremenu (datalink), te opremu za elektroničko ratovanje. Ta oprema omogućava Skeldaru da obavlja zadaće elektroničkog ratovanja, izviđanja, otkrivanja i prepoznavanja ciljeva, navođenja topničke paljbe i/ili vođenih projektila s laserskim navođenjem, otkrivanje minskih polja. S posebnom opremom Skeldar može poslužiti i kao

relejna točka za druge sustave.

Modularnost gradnje i opremanja omogućava da se Skeldari uporabe i u civilnim zadaćama. Neke od tih zadaća su nadzor prometa ili većih okupljanja, precizno (kartografsko) fotografiranje terena, otkrivanje i nadzor šumskih požara, traganje i spašavanje ljudi u moru ili na nepristupačnim terenima te nadzor granice. Potrebno je istaknuti da se isti Skeldar može uporabiti i za vojne i za civilne zadaće, u većini slučajeva rabeći istu opremu (kame-re i/ili termoviziju).

Sustav Skeldar V-150 sastoji se od vozila s prikolicom. U vozilu se nalazi nadzorna stanica i sustav za

prijenos podataka s letjelice u vozilo i s vozila u postrojbe i zapovjedništva. U prikolici se prevoze dva bespilotna helikoptera zajedno s opremom koja se može mijenjati neposredno prije polijetanja, ovisno o potrebama zadaće. Sastavni dio sustava je i oprema za testiranje letjelica i njihovo održavanje koja se može prevoziti u prikolici ili biti smještena na posebno vozilo, ovisno o želji kupca.

Dužina Skeldara (uključujući rotor) je samo četiri metra, dok je dužina trupa 3,2 m. Visok je 1,2 metra. Polumjer rotora je 3,3 metra. Zahvaljujući uporabi kompozitnih materijala masa letjelice s opremom nije veća od 150 kilograma. Ugrađeni motor omogućava maksimalnu brzinu leta od 100 km/h i plafon leta od 3500 metara. Najveća brzina Skeldara je 100 km/h, a u zraku može ostati najviše pet sati.

M. GALIĆ

QinetiQ

BRITANSKA tvrtka QinetiQ, odnosno njezina američka podružnica specijalizirana za robotiku Foster-Miller, objavila je da je tijekom svibnja sklopila više ugovora s američkom vojskom o dostavi robota Talon. Vrijednost ugovora je viša od 90 milijuna USD, a kupci su razni dijelovi američkih oružanih snaga. Ti su novi ugovori samo nastavak dosadašnjeg programa nabave ro-

Novac za robote

bota, vrijednog 257 milijuna USD. Predviđeno je da taj program nabave robota traje do 2009. Taj je trend u američkim oružanim snagama jak nekoliko posljednjih godina kad se uvidjela njihova učinkovitost za pojedine zadaće.

Najveći će dio robota Talon biti raspoređen u postrojbe koje su u Afganistanu i Iraku, gdje je velika potreba za njima i gdje su najiskoristiviji. Uglavnom se rabe za poslove uklanjanja i uništavanja eksplozivnih naprava, ali neprekidno im se pronalaze nove zadaće. Tako se sve više rabe za izviđanje, pregled područja, osiguranje, potragu i spaša-

vanje, a izvode se i pokusi na naoružanim Talonima koji bi se uskoro mogli uključiti i u borbene zadaće kao autonomni borbeni sustavi.

Talon je lagan, izdržljiv i snažan gusjenični robot koji se može kretati danju i noću, a ima i dobru terensku prohodnost. Na Talon se jednostavno mogu postaviti razni senzori i dodatna oprema, ovisno o namjeni.

Foster-Miller je krajem travnja američkoj vojsci predao 500. robota Talon, koji su dosad spasili mnogo života radeći teške i opasne poslove kao što je uklanjanje eksplozivnih naprava.

M. PETROVIĆ

Sat za sve zadaće

ŠVICARSKI proizvođač satova Tissot nedavno je predstavio najnoviji sat iz poznate serije T-Touch. Najnovija inačica je nazvana T-Touch Trekking. Prvi je sat iz serije T-Touch predstavljen još 2000.

T-Touch je moderan visokotehno- loški sat za čovjeka XXI. stoljeća. Nekad je sat bio mehanički uređaj koji je pokazivao (uglavnom) točno vrijeme. S vremenom su mu dodavane neke druge mogućnosti kao što su prikaz datuma, dana ili štopericu. No, tek je razvoj elektronike omogućio stvaranje satova koji su postali doista multipraktici. Tako T-Touch ima kvarcni mehanizam ETA E40.305 s analognim satom i digitalnim zaslonom.

Kućište mu je izrađeno od titana, a remenčić je od titana ili od gume.

Titan je vrlo popularan među proizvođačima satova jer je antimagnetski, jači od čelika, s elegantnom sivom bojom i velikom otpornošću na koroziju. Mnogi ga ljudi smatraju ugodnijim na dodir u odnosu na čelik, a to može biti od presudne važnosti za sat jer je u stalnom dodiru s kožom vlasnika.

No, ono što svaki T-Touch čini posebnim su ugrađene mogućnosti. Naime, uz već uobičajene štopericu, budilicu tu su i visinomjer (pokazuje visinu u metrima ili stopama), kompas, termometar (pokazuje temperaturu u stupnjevima Celzija ili Fahrenheita) te barometar.

Te se funkcije prikazuju na zaslonu smještenom na donjem dijelu

brojčanika, odmah iznad broja 6. Aktiviraju se pomoću posebnih dodirnih senzora smještenih s vanjske strane na obodu brojčanika. Zaslon je s tamnom pozadinom i svijetlim brojkama. Brojčanik je u dvije boje, narančastoj ili khaki. Sat je pogodan za one koji amaterski ili profesionalno provode mnogo vremena u prirodi, daleko od blagodatnih civilizacija.

M. PETROVIĆ

Predstavljen prvi produkcijski CH-47F

SREDINOM lipnja u američkom Ridley Parku svečano je javnosti predstavljen prvi produkcijski primjerak transportnog helikoptera CH-47F Chinook. Riječ je o prvom od ukupno 452 helikoptera CH-47F koji će biti predani američkoj kopnenoj vojsci (US Army), u sklopu CHMP (Cargo Helicopter Modernization Program) programa modernizacije i opremanja. Taj program uključuje „retrofit“ određenog broja starijih inačica Chinooka na standard CH-47F, odnosno novoproduktne helikoptere. U američkoj kopnenoj vojsci veliku pozornost pridaju navedenom događaju i programu jer CH-47F u idućem višegodišnjem razdoblju smatraju vrlo važnom

transportnom platformom i vrlo važnim dijelom njihovih ukupnih transportnih potencijala. Uz to vrlo važnom drže i činjenicu kako će se s novom inačicom Chinooka znatno smanjiti

ukupni operativni troškovi helikoptera, uz znatne njegove iskoristivosti pri različitim tipovima misija.

Specifikacije nove inačice Chinooka uključuju znatno poboljšanu, čvršću i izdržljiviju strukturu letjelice, koja je proizvedena suvremenom tehnologijom zahvaljujući kojoj se ona, za razliku od prijašnjih inačica, mogla izraditi iz jednog sloja. Uz poboljšani zmaj letjelice, velika vrijednost novog Chinooka je njegova nova suvremena CAAS (Common Avionics Architecture System) digitalna konfiguracija instrumentacije i avionike u pilotskoj kabini, koju je isporučila tvrtka Rockwell Collins. Uz to, u kabinu je ugrađen DMD (Digital Map Display) prikaz-

nik, novi podatkovni sustav za pohranjivanje prijetnih parametara te svih relevantnih podataka tijekom obavljanja same misije. Tvrtka BAE Systems razvila je novi DAFCS (Digital Advanced Flight Control System) sustav upravljanja letjelicom za razliku od starog analognog sustava. Uz to, i sigurnost letjelice u borbenom okruženju dignuta je na višu razinu. Naime, integrirani su novi senzorski sustav za upozoravanje na protivničke projekte, te novi sustav za izbacivanje IC mamaca, odnosno sustav za ometanje radarski navođenih projektila. Pogonsku skupinu čine dva Honeywellova motora T55-GA-714A svaki jakosti od po 4868 KS, pomoću kojih novi Chinook može postići brzinu od 290 km/h, odnosno može ponijeti 21016 funti „korisnog“ tereta. Uz sustav za opskrbu gorivom u zraku (Robertson Aviation Extended Range Fuel System), helikopter CH-47F može imati borbeni radijus veći od 600 kilometara.

I. SKENDEROVIĆ

Oklopno vozilo AHED

BRITANSKA podružnica američke tvrtke General Dynamics provela je uspješna testiranja prototipa hibridnog dizelskog električnog vozila AHED. Advanced Hybrid Electric Drive (AHED) je napredno kotačno vozilo pogonske konfiguracije 8x8, a trenutačna inačica ima masu od 18 tona.

Vozilo AHED je testirano u sklopu britanskog projekta FRES (Future Rapid Effect System) koji je britanska inačica razvoja obitelji naprednih borbenih vozila a trebala bi biti maksimalno prilagođena učinkovitom djelovanju na bojištu budućnosti. AHED je testiran u sklopu osamnaestmesečnog programa kojim je cilj pokazati zrelost hibridnog pogona te pokazati na izazove integriranja novog pogonskog sustava na višenamjensko podvozje.

AHED je napredni prototip s pogonom na svih osam kotača. Pogonski je sustav vrlo napredan, s namjenski razvijenim i pažljivo konstruiranim hibridnim električnim pogonskim sustavom. Tijekom testiranja vozilo je prošlo više od 3600 kilometara po različitim terenima. Vozilo se, prema objavi tvrtke, pokazalo izvrsnim, s prosječnom dostupnošću od 90%. Hibridni se pogonski sustav pokazao pouzdan i na teškim terenima te tijekom teških vremenskih uvjeta.

Hibridni pogonski sustav ima snagu od 350 kW (476 KS) i omogućava dobru pokretljivost. Pokretljivosti, osobito na teškom terenu, pomaže i neovisni ovjes. Tvrtka navodi kako AHED nudi prohodnost

General Dynamics United Kingdom

gusjeničara uz niže troškove kotačnog vozila. To bi u konačnici trebalo pridonijeti učinkovitosti, povećanoj sposobnosti preživljavanja te održavanja visokog tempa tijekom borbenih djelovanja.

Tvrtka vjeruje kako AHED omogućava ekonomsku korist naprednog hibridnog podvozja koje se može uporabiti kao temelj za izradu lakih ali i težih borbenih vozila. Osim toga, zahvaljujući naprednoj konstrukciji ima dobre mogućnosti za budući razvoj.

M. PETROVIĆ

Estonija kupuje britanske minolovce

POČETKOM travnja ove godine neimenovani dužnosnik estonskog ministarstva obrane dao je izjavu kako Estonija kupuje tri britanska minolovca klase Sandown a vrijednost ugovora se procjenjuje na 800 milijuna kuna (62,7 milijuna dolara).

Klasa Sandown građena je iz stakloplastičnih materijala s punom istisninom oko 480 tona, duljinom 52,5 metra, širinom 10,5 metra i gazom 2,3 metra dok posada broji 34 člana. Velika upravljivost plovila postignuta je uporabom cikloidnih brodskih vijaka tvrtke Voith Schneider, pokretani su

dizelskim motorima Paxman Valenta 6RPA, te imaju i dva pramčana poprečna brodska propulzora Schottel. Odvojena elektropropulzija osigurava brzinu bez stvaranja šumova

do 7 čvorova. Za otkrivanje i klasifikaciju mina rabi se sonar promjenjive dubine Type 2093, a na palubi su smještena dva podvodna daljinski upravljana plovila tipa PAP 104 Mk5.

Očekuje se kako će novi minolovci zamijeniti zastarelu estonsku flotu brodova za protuminsku borbu do 2010. godine. Trenutačno estonska mornarica posjeduje jednu vojno-pomorsku bazu smještenu u Miinisdamu a u operativnoj službi su dva njemačka minolovca

(bivša klasa Lindau) EML Sulev i Wambola te dva broda - čistača mina (bivša klasa Frauenlob) EML Vaindlo i Olev koji su sagrađeni od 1957 do 1967. godine.

Poput susjednih baltičkih država Latvije i Litve, Estonija se je pridružila NATO savezu 2004. godine, iste godine kada su sve tri države primljene u sastav Europske unije. Kako je glavna zadaća estonske mornarice u mirnodopskom razdoblju razvoj mjera za protuminsku borbu, to ne čudi najnovija akvizicija njemačkih minolovaca.

M. PTIĆ GRŽELJ

Nova borbena zadaća HMS Illustriousa

NOSAČ zrakoplova britanske ratne mornarice HMS Illustrious zaplovio je iz Portsmoutha u Velikoj Britaniji prema području Indijskog oceana kao predvodnik borbene grupe od četiri broda. Svrha četveromjesečne zadaće imena Aquila 06 je potpora pomorskoj sigurnosti i antiterorističkim operacijama u operativnom području a jednako tako bit će iskušane unaprijeđene napadne značajke nosača zrakoplova.

Tijekom svog boravka u istočnom Sredozemlju, HMS Illustrious primit će šest zrakoplova Harrier GR.7 a zrakoplovne snage bit će pojačane s tri helikoptera Sea King AsaC.7 i dva helikoptera Merlin HM.1. Preostali brodovi borbene grupe koji sudjeluju u zadaći Aquila 06, čine Type 42 razarač HMS Gloucester te pomoćni brod - tanker za nadopunu

zaliha RFA Fort Victoria koji će prevesti dodatna četiri helikoptera Merlin HM.1. Također u Sredozemnom moru, pridružit će im se fregata francuske ratne mornarice Surcouf prema dogovoru o recipročnoj suradnji između dviju mornarica. Očekuje se pridruživanje Type 23 fregate HMS Lancaster, napadne podmornice na nuklearni pogon klase Swiftsure, HMS Sovereign i pomoćnog broda RFA Diligence, ovisno o potrebama pojedinih faza borbene zadaće.

HMS Illustrious je prvi od dva preostala britanska nosača zrakoplova klase Invincible koji čekaju modernizaciju pomorskih napadnih značajki. Glavne promjene koje su uključile prijašnje modernizacije su novi krmeni jarbol za smještaj dodatnih taktičkih i strategijskih sustava komunikacije te nova infrastruktura informacijske tehnologije

za potporu različitim vrstama borbених zadaća. Nadalje, rekonfiguracija druge palube obuhvatila je prenamjenu prostorija za sastanke zrakoplovnih postrojbi u četiri planske prostorije koje služe kao potpora u napadima i njima povezanim planiranjem zadaća. Isto tako, brodska su skladišta preinačena za povećanje fleksibilnosti; prvobitno projektirana za skladištenje projektila, konstrukcijski su prenamijenjena za skladištenje općenitih konfiguracija kao na primjer kontejnerski smještaj streljiva za zrakoplov Harrier GR.7.

Nakon završene prve faze operacijskog razvoja i potvrde osnovnih napadnih značajki tijekom prve polovice 2005., HMS Illustrious ponovno je zaplovio u rujnu iste godine kako bi završio drugu fazu razvojnog programa koja je završena potkraj 2005. a prikazana je

postojanost obnovljenog napadnog sustava. Vrhunac treće faze operacijskog razvoja tijekom zadaće Aquila 06 ostvaren je prikazom unaprijeđenih napadnih značajki nosača zrakoplova.

M. PTIĆ GRŽELJ

ARTS

razvoju AESA Active Electronically Scanned Array radara, kojeg QinetiQ razvija u suradnji s tvrtkama SELEX Sensors and Airborne Systems te sa BAE Systemsom.

Ovaj projekt je na određeni način reakcija na odluku da se u floti RAF-a u idućem višegodišnjem razdoblju zadrže u operativnoj uporabi jurišni borbeni avioni Tornado GR4A, što podrazumijeva njihovu modernizaciju, odnosno opremanje novim naprednijim senzorskim sustavima kako bi se udovoljilo potrebama i standardu suvremene bojišnice. U tom smislu, između ostalog, projektom razvoja i interiranja AESA radara na britanske Tornadoe želi

se isprobati istodobna uporaba AESA radara i SAR (Sintetic Aperture Radar) posebice u misijama zračne potpore kopnenim snagama, za prikaz slike u realnom vremenu zahvaćenih protivničkih ciljeva. Uz poboljšanje performansi sustava (veći domet, kvalitetnija rezolucija prikaza), nakana s navedenim razvojnim projektom je i to da se smanje operativni troškovi uz tehnički jednostavnije održavanje. Prema trenutačnim planovima, tijekom iduće godine trebalo bi početi opremanje prvih Tornada iz sastava RAF-a s novim ARTS radarskim sustavom.

I. SKENDEROVIĆ

MINISTARSTVO obrane Ujedinjenog Kraljevstva tijekom proljeća sklopilo je ugovor s britanskom tvrtkom QinetiQ, za razvijanje ARTS (Advanced Radar Targeting System) radarskog sustava nove generacije kojim bi bili opremljeni britanski jurišni borbeni avioni Tornado GR.4A. Radi se o radarskom sustavu koji se temelji „E - Scan“ (Electronically Scanned) tehnologiji, odnosno na

Korijeni i uzroci terorizma

Analitičari međunarodnih odnosa, sociolozi, psiholozi i drugi stručnjaci iznose mnogobrojna objašnjenja zašto terorizam postaje dominantnim dijelom političke borbe i sučeljavanja u svijetu i sve većim problemom sadašnjice

Božo VUKASOVIĆ

Kao što je teško definirati terorizam, tako je teško govoriti i o njegovim uzrocima. Ispravno kaže Klarin da je terorizam lako osuditi i odbaciti, ali ga je mnogo teže objasniti, otkriti njegove korijene i uzroke, otkloniti predrasude i emocije koje neizbježno otežavaju razumijevanje fenomena. Istraživanje uzroka i korijena terorizma uvijek je ostavljalo nekoliko nedoumica, na koje nije jednostavno odgovoriti. Naime autori koji su isticali korijene terorizma u društveno - političkim sustavima nisu mogli obrazložiti zašto u sredinama u kojima postoje identični uvjeti ponekad ima, a nekad uopće nema terorizma. Dodatno pitanje koje se isto-

dobno postavlja zašto neki ljudi posežu za nasiljem, a drugi koji su u objektivno težoj ili gorjoj situaciji ne prilaze terorizmu kao načinu rješavanja svojih problema.

Stoga se nametnula potreba da se analiziranjem ne samo društvenih, političkih, povijesnih, socijalnih, vjerskih i inih okolnosti koje vjerojatno potiču ili čak prouzrokuju terorizam, nego i svih obilježja i karakteristika ličnosti aktera terorizma, koji nedvojbeno svojom osobnošću imaju udjela u njegovoj pojavnosti.

Analitičari međunarodnih odnosa, sociolozi, psiholozi i drugi stručnjaci iznose mnogobrojna objašnjenja zašto terorizam postaje dominant-

nim dijelom političke borbe i sučeljavanja u svijetu i sve većim problemom sadašnjice. Po jednim, riječ je o tome da pojedine društvene i političke skupine u danim okolnostima jednostavno ne mogu na drugi način iskazati svoje nezadovoljstvo s političkim okruženjem i privući pozornost svjetske javnosti na ideje ili programe koje zastupaju. Drugi, pak iznose tvrdnje da je zapravo riječ o svojevrsnoj političkoj, socijalnoj i psihološkoj patologiji koja nije bitna odrednica samo našeg doba, nego se njezin trag može slijediti duboko u ljudsku prošlost. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr*

Samoudruživi robot

Samoudruživi robot je projekt koji sponzorira Europska unija u sklopu programa Buduće i nadolazeće tehnologije (FET), a čija je namjera proučavanje novih pristupa u dizajnu i implementaciji samoorganizirajućih i samosastavljivih umjetnih oblika. Program je započeo u listopadu 2001. te je uspješno okončan 2005. godine

Marijo PETROVIĆ

Glavni znanstveni cilj projekta samoudruživog robota je proučavanje novog pristupa u oblikovanju i implementaciji samoorganizirajućih i samosastavljivih objekata. Taj je novi pristup našao svoje teorijske korijene u nedavnim studijama o kolektivnoj inteligenciji, koja se u studijama o samoorganizirajućim i samosastavljivim sposobnostima pojavljuje kod socijalnih i kolektivnih insekata te u ostalim životinjskim zajednicama. Glavni opipljivi cilj projekta je demonstracija toga pristupa konstrukcijom barem jednog takvog umjetnog proizvoda. Tako je nastala zamisao o samoudruživim robotima (SMR) koji su zapravo jedna cjelina, ali su sastavljeni od određenog broja jednostavnih, insekta sličnih, malenih robotskih jedinica (MRJ) - izgrađenih od relativno jeftinih komponenti, sposobnih za samosastavljanje i samoorganizira-

nje kako bi se prilagodili svojoj okolini. Ovaj se rad temelji na isprepletenim aktivnostima - dizajn i implementacija hardvera i softvera (programske podrške), dizajn i implementacija kontrolnog sustava SMR-a, te integracija, testiranje i procjena rezultata tih aktivnosti. Glavne vodilje oko dizajna hardvera (elektronički sklopovi), simulatora i kontrolnih mehanizama sudionici projekta zajednički su definirali na njegovom početku, osiguravajući dosljednost u svakoj razini, te se odluke u jednoj razini nameću kao ograničenja na ono što bi se moglo učiniti na sljedećoj razini. Takvo vođenje specificira odgovarajući hardver za MRJ, karakteristika koje su zahtjevane za simulator (ono što će simulator simulirati), te kontrolne mehanizme (odabir odgovarajućeg mjesta raspodjele, kontrolni mehanizmi na bazi samoudružive inteli-

gencije, te odgovarajući algoritmi za učenje i procjenu). Na bazi takvih specifikacija, prototipovi će biti razvijeni, procijenjeni i dokumentirani za sve tri komponente: MRJ (hardver), simulacija (software) i kontrolni mehanizmi na bazi samoudružive inteligencije (softver). Kontrolni će mehanizmi biti testirani na simulatoru i hardverskoj implementaciji. Konačna verzija sve tri komponente bit će razvijena i fino podešena koristeći se ulaznim podacima i povratnim vezama od zadnje dvije komponente. Tada će se razviti i složiti konačni prototip za demonstraciju. Na kraju će se izraditi barem jedan SMR, koji je zapravo samosastavljiv i samoorganizirajući robot, ali sastavljen od određenog broja (30-35) manjih jedinica zvanih MRJ. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Oklopne snage na urbanom bojištu - američki pristup

Kako je urbano okruženje sve češće u modernim sukobima i po svemu sudeći će ovaj trend samo rasti, razvijaju se nova i ponovno uče stara pravila za uporabu oklopnih vozila u naseljenim mjestima. Isto tako uvode se razne modifikacije u tehničkom smislu kako bi se na oklopnim vozilima otklonili nedostaci vezani za takav tip operacija

Vedran SLAVER

U urbanom ratovanju kao i u većini drugih oblika borbe, vrijedi staro pravilo da se uspjeh može postići jedino uzajamnom potporom oklopa i pješastva. Tradicionalno se ipak u ovom slučaju više daje prednost pješastvu, ali su suvremena iskustva Amerikanaca u Iraku i Izraelaca u borbi protiv Palestinaca pokazala da tenkovi i ostala oklopna vozila mogu čak imati i prioritet, odnosno da su u svakom slučaju nužnost.

Lake pješačke snage nemaju dovoljno zaštite i vatrene moći da učinkovito djeluju protiv zasjeda, mina, improviziranih eksplozivnih naprava, bunkera i drugih utvrđenih i dobro

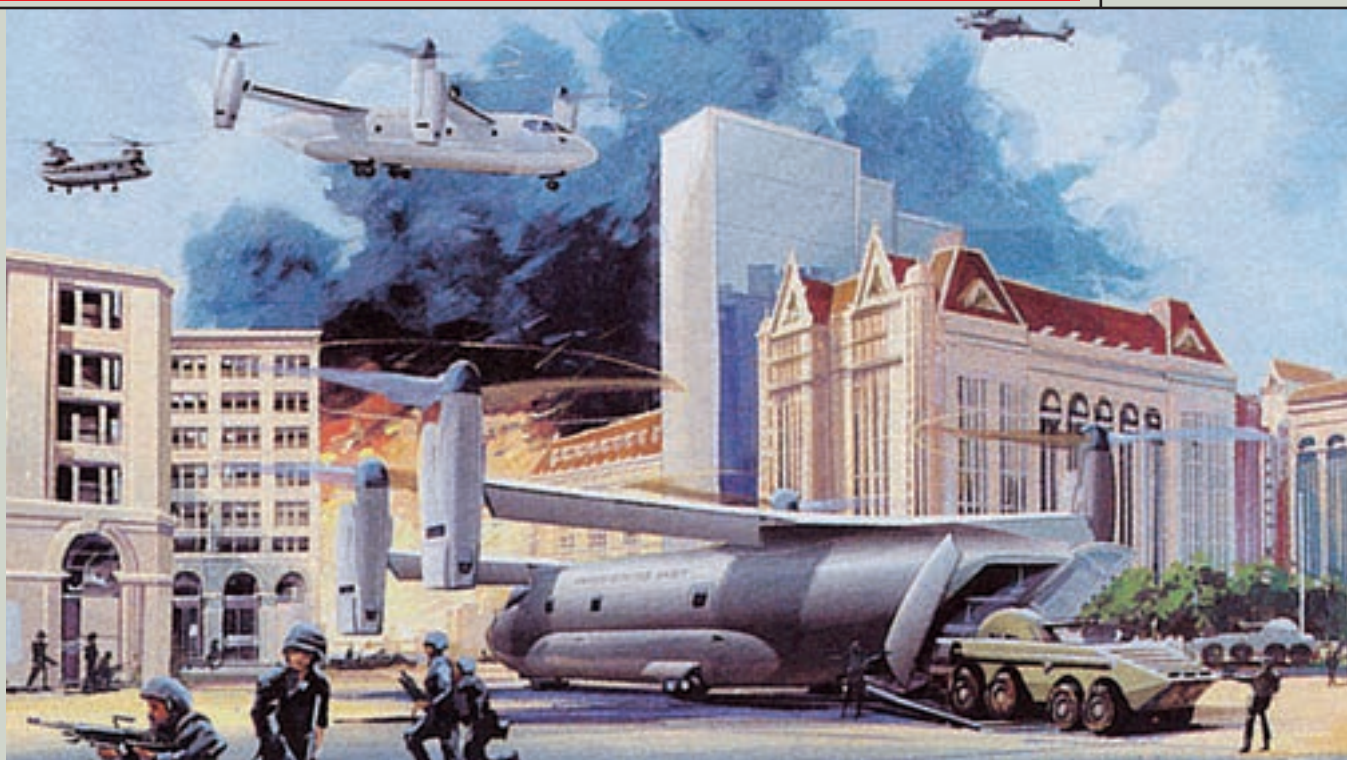
maskiranih vatrenih položaja neprijatelja koji se do maksimuma koristi prednostima vlastitog urbanog terena. Nadalje, javljaju se problemi vezani uz nadzor vlastitih snaga i veliku vjerojatnost fratricida zbog iznimne decentraliziranosti upravljanja čak i najnižim postrojbama. Oklopljena vozila (dovoljno zaštićena da izdrže eksplozivne naprave i RPG-ove) su tu da nadoknade ove nedostatke.

Naravno da se i oklop nalazi u opasnosti u urbanom okruženju zbog iznimno ograničene vidljivosti i slobode kretanja. Ovdje ne postoji crta bojišnice pa napadi na oklopna vozila ne dolaze samo s prednje strane gdje je oklop najjači, već i s

bokova, pozadine odozgo i odozdo. Zbog ovih razloga oklop treba pješastvo da pojača motrenje i osigurava njegove slabe strane.

Najčešće taktičke formacije kojima se koriste Izraelci i sada Amerikanci su "kutija" i "dijamant" gdje se nekoliko tenkova i oklopnih vozila pješastva grupira zajedno i međusobno podupire. Vozila se raspoređuju na četiri kuta "kutije" i kreću se polako, postupno i koordinirano uzimajući vremena za vizualnu provjeru područja pogodnih za djelovanje neprijatelja. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr*

JHL program za helikopter budućnosti

Za otprilike 20 godina, možda ćemo po nebu vidati prave leteće divove od helikoptera koji će ispunjavati sveras-tuće zahtjeve za ovakvom vrstom transporta - ali postavlja se pitanje što do tada

— Zoran KESER —

Američka vojska nalazi se u utrci s vremenom jer su iskustva u borbenim akcijama proteklih godina pokazala potrebu za helikopterom koji će moći pružiti daleko veće transportne mogućnosti u skladu s novom doktrinom djelovanja oružanih snaga. Deficit vremena i visoki troškovi provođenja transporta postojećim helikopterima, vjerojatno će dovesti do razvoja iznimnih projekata kojima troškovi razvoja neće biti zapreka. Američki marinci i kopnena vojska današnji helikopterski transportni potencijal srednje i teške kategorije većinom baziraju na dva tipa helikoptera CH-53 i CH-47 (naravno u raznim inačicama), koji uistinu kvalitetno obavljaju svoje zadaće, ali ne treba zaboraviti jednu činjenicu: to su helikopteri čije su prve inačice poletjele još početkom šezdesetih godina.

Kako je razvoj i uvođenje nove letjelice dugotrajan i skup proces, često se pribjegava poboljšanjima postojećih inačica koje vrlo dobro ispunjavaju sve veće zahtjeve. Tako je npr. helikopter CH-53 od svoje prve inačice utrostručio maksimalnu količinu korisnog tereta uz istodobno povećanje doleta, ali i on je gotovo došao do svog isplativog maksimuma. Ne treba zaboraviti da je koncept razvoja te letjelice star više od 40 godina, te da modernizacija tog helikoptera ima i svoju cijenu. Isto tako troškovi sata leta i potrebno vrijeme održavanja helikoptera dovode do opravdanosti ulaganja u novi helikopter koji će u početku stajati vrlo mnogo, ali će se kroz određeno razdoblje to isplatiti uz istodobno povećanje operativnih mogućnosti.

Na prevazi - ulagati u modernizaciju postojećih helikoptera ili u

razvoj potpuno nove letjelice, našli su se kako marinci tako i kopnena vojska SAD-a. Kako su troškovi eventualnog novog projekta vrlo visoki, a ne treba zaboraviti da se broj potrebnih letjelica mjeri u stotinama, svaki od ta dva roda vojske zbog specifičnosti djelovanja, zahtijeva i zaseban razvojni projekt. Kopnena vojska zahtijeva helikopter prilagođen za djelovanje s kopnenih baza koji će moći prevesti vrlo veliku količinu tereta na velike udaljenosti. Marinci se nalaze pred istim zahtjevima, ali su svjesni i činjenice da zbog ograničavajućih dimenzija desantnih brodova ili pak nosača ne mogu pristati na helikopter velikih dimenzija. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr*

Brodski helikopteri

Specijalizirani proizvođači brodskih helikoptera u svojoj ponudi nude od “patuljaka”, čija je masa tek nešto veća od dvije tone, pa sve do “divova” mase veće od 30 tona

Pripremio Tomislav JANJIĆ

Prvi helikopteri raspoređeni na brodove imali su isključivo jednu zadaću- spašavanje ljudi iz mora ili preciznije - spašavanje posada zrakoplova. Zbog toga su ih prvo rasporedili na nosače zrakoplova kako bi sporo kružili oko njih dok su avioni polijetali i slijetali. Kako je rasla snaga motora te proporcionalno tome i nosivost helikoptera, širio se i raspon zadaća. Za početak su ih rabili za potrebe transporta na manjim udaljenostima, traganje i pretraživanje, da bi s daljnjim porastom nosivosti helikopteri dobili oružje te su mogli obavljati i zadaće bliske potpore snagama na zemlji. Vrhunac razvoja brodskih helikoptera zbio se paralelno s razvojem dovoljno kompaktnih i snažnih motora koji su

omogućili da se na relativno male helikoptere postavi odgovarajuća elektronička oprema (uglavnom radari) i naoružanje (protupodmornički torpedi i protubrodski vođeni projektili). Brodski će helikopteri postati i nezamjenjivi u navođenju protubrodskih vođenih projektila velikog dometa na ciljeve iza horizonta brodskih radara. Ponajviše iz nužde, Sovjetski Savez i Velika Britanija razvili su i brodske helikoptere namijenjene isključivo motrenju zračnog područja i morske površine.

Danas specijalizirani proizvođači brodskih helikoptera nude helikoptere čija je masa tek nešto veća od dvije tone, pa sve do helikoptera mase veće od 30 tona. Na samom početku ove liste nalazi se AS 555

Fenec (TwinStar) tvrtke Eurocopter. Njegova je masa 2,6 tona i može djelovati i s malih brodova. Pokreću ga dva Turbomeca Arrius 1A motora pojedinačne snage 388 kW. Osnovni AS 555MN može se opremiti radarom Telephonics RDR-1400R, koji će od njega učiniti učinkovitu izvidničku platformu. AS 555SN može pak ponijeti laka protupodmornička torpeda kao što je EuroTorp A244/S mase 244 kilograma. Najnovija narudžba Feneca došla je iz malezijske ratne mornarice (naručili su šest AS 555SN) kako bi ih rabili za potrebe obuke i navođenje projektila na ciljeve izvan radarskog horizonta. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr*

Nosač zrakoplova Oriskany

Iako se potkraj četrdesetih godina prošlog stoljeća činilo da će završiti u rezalištu i prije nego što je dovršen

pred Oriskanyjem je bila burna budućnost i sudjelovanje u dva velika rata

Siniša RADAKOVIĆ

Za nosač zrakoplova USS Oriskany (CV 34) moglo bi se reći da je brod s nekoliko života. Posljednji mu je započeo 17. svibnja ove godine kad je namjerno potopljen na dno Meksičkog zaljeva, 24 nautičke milje južno od Pensacole kako bi poslužio kao umjetni greben i atrakcija za ronioce. Iako je takav Oriskanyjev kraj privukao veliku pozornost medija, što ne čudi jer je riječ o najvećem ikada namjerno potopljenom brodu, taj je nosač zrakoplova imao doista "burni život".

USS Oriskany trebao je biti sedamnaesti nosač klase Essex da je sve išlo po prvobitnim planovima iz 1942. godine. Ali njemu je sudbina namijenila nešto drukčiji put. Kobilica Oriskanyja postavljena je 1. svibnja 1944. u brodogradilištu

New York Naval Shipyard u Camdenu. Porinuli su ga 13. listopada 1945., prekasno da bi sudjelovao u bitkama II. svjetskog rata. Unatoč tome američka ratna mornarica je odlučila nastaviti opremanje svog novog nosača. Zbog velikih smanjenja izdataka za obranu koji su uslijedili tijekom 1946. i 1947. američka je ratna mornarica 12. kolovoza 1947. prekinula opremanje Oriskanyja, nakon što je dovršen u više od 85 posto. Iako se činilo da će Oriskany završiti u nekom rezalištu, izbijanje Korejskog rata u lipnju 1950. ponovno ga je "vratilo u život" jer je američka ratna mornarica požurila dovršiti ga. Nosač je prošao modernizaciju prema programu SCB-27 kako bi ga prilagodili za uporabu većih i težih aviona. U operativnu je

uporabu primljen već 25. rujna 1950.

Oriskany je napustio New York 6. prosinca 1950. i uputio se u Jacksonville na Floridi gdje je trebao obaviti završnu obuku svoje posade. Tamo je ostao sve do 11. siječnja 1951. Zatim je priključen Carrier Air Group One i poslan u američku bazu Guantanamo Bay na Kubi. U New York je vraćen 6. ožujka 1951. na manji remont. Radovi na brodu su završeni već 2. travnja iste godine i Oriskany je priključen Carrier Air Group Four koja je bila na obuci u Jacksonvilleu. Oriskany je 15. svibnja 1951. isplovio iz Newporta kako bi se pridružio Šestoj floti u Sredozemnom moru. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Osnivanje sindikata Solidarnost (1980.)

Politička monolitnost Istočnog bloka početkom osamdesetih bila je uzdrmana osnivanjem nezavisnog sindikata Solidarnost u Poljskoj. Solidarnost je osnovana u rujnu 1980. u brodogradilištu Gdanjsk te je, vođena karizmatičnim Lechom Walesom, osamdesetih godina predstavljala najznačajniji nekomunistički pokret u istočnoj Europi

— Hrvoje BARBERIĆ —

Poljska se sedamdesetih godina nalazila u dubokoj gospodarskoj i političkoj krizi uzrokovanoj primjenom sovjetskog gospodarskog modela koja je vodila pogoršavanju gospodarskog statusa poljskih građana. Gospodarska politika vlade Edwarda Giereka pokazala se nakon 1975. promašenom, dok je istodobno rastao poljski vanjski dug. Prvi veliki štrajk dogodio se u lipnju 1976. u tvornici traktora Ursus, otkuda se proširio na niz drugih tvornica. Štrajkovi su dobili potporu među poljskim intelektualnim krugovima te je organiziran i tzv. Komitet obrane radnika (Komitet Obrony Robotników - KOR), koji je imao zadaću zastupati radnička prava pred vlastima, no bez ikakvog pravnog subjektiviteta.

Papa Poljak

Još jedan događaj bio je neobično važan za razvoj demokratskog pokreta u Poljskoj. Naime, 16. listopada 1978. bivši krakovski biskup Karol Wojtila izabran je za poglavara Katoličke crkve kao Ivan Pavao II., a njegov izbor je u Poljskoj dočekan s oduševljenjem. Godine 1979. novi je Papa posjetio Poljsku te su milijuni Poljaka sudjelovali na misama koje je predvodio. Posjet Ivana Pavla II. Poljskoj općenito je pridonio restauraciji tradicionalnih vrijednosti i jačanju proturežimskog osjećaja među poljskim građanima. Papa je tijekom posjeta između ostalog pozvao na poštivanje nacionalnih tradicija kao i radničkih prava, što su mnogi protumačili kao poticaj za podizanje glasa protiv komunističkog režima. Poljska je tradicionalno bila jedna od nemirnijih zemalja u Istočnom bloku. Nikita Hruščov je svojedobno

Osnivanje sindikata Solidarnost bila je jedna od najpoznatijih kriza u Istočnom bloku osamdesetih godina, a njezino političko preživljavanje bez presedana je u cijelom Istočnom bloku te je predstavljalo izravan izazov tadašnjim jednopartijskim režimima. U tom pogledu je Solidarnost bila važna za sve demokratske pokrete u istočnoj Europi jer je trasirala put za njihov dolazak na vlast

■ Električar iz gdanjskog brodogradilišta Lech Walesa nametnuo se kao vođa pokreta Solidarnost

izjavio da je „pokušaj da se Poljska učini komunističkom jednak pokušaju da se osedla krava“. Radničke demonstracije 1956. dovele su do postupne destalinizacije zemlje i dolaska umjerenog Gomulke na čelo zemlje, no Gomulkin razdoblje završilo je 1970., nakon što je u demonstracijama u brodogradilištu „Lenjin“ u Gdanjsku ubijeno osamdeset radnika.

Suočena s produbljivanjem krize i rastom cijena nafte na svjetskom tržištu, u srpnju 1980. poljska je vlada podigla cijene roba dok je istodobno polako počela usporavati rast plaća. Odluka je izazvala novi val štrajkova te prakse radničkog zaposjedanja tvornica. Štrajkovi su bili nekoordinirani i organizirani

bez središnjeg tijela, te su uglavnom imali spontani karakter. U kolovozu iste godine u brodogradilištu u Gdanjsku mala skupina radničkih vođa iz skupine KOR-a nakon otpuštanja istaknute radničke aktivistice odlučila je stvari podići na višu razinu te je 14. kolovoza organiziran Slobodni sindikat obale. Time je osnovan prvi radnički sindikat u istočnoj Europi nakon podizanja Željezne zavjese koji nije bio pod paskom Komunističke partije. Kao radnički vođa nametnuo se bivši električar Lech Walesa koji je bio otpušten iz brodogradilišta još 1976.

Osnivanje sindikata

Zahvaljujući odašiljačima radio-postaje Slobodna Europa iz zapadne Europe, glas o osnivanju novog sindikata pronio se Poljskom i cijelom istočnom Europom. Nakon održavanja velike mise na otvorenom ispred brodogradilišta 17. kolovoza, radnici su poljskoj vladi pos-

■ Walesa je bio vrlo popularan među demonstrantima

tavili 21 zahtjev. Štrajkači su tražili ograničavanje cenzure i slobodu osnivanja sindikata te oslobađanje političkih zatvorenika, kao i prava za Katoličku crkvu. Sljedeći dan se brodogradilište u Ščećinu pridružilo štrajku te se val štrajkova proširio

Postrojbe ministarstva unutarnjih poslova

U sukobima sa snagama sigurnosti bilo je i žrtava

obalom, zbog čega su zatvorene poljske luke, da bi se potom prenio i na tvornice, kao i na rudnike u unutrašnjosti.

Predstavnici radnika su 3. rujna u Gdanjsku sklopili sporazum s poljskom vladom kojim su uzeti u obzir mnogi zahtjevi radnika, uključujući i pravo na štrajk, a radnicima je dopušteno i podizanje spomenika demonstrantima ubijenim 1970. Sporazum je bio ocijenjen kao prvi korak ka napuštanju partijskog monopola, a jedna od posljedica sporazuma bila je i smjena premijera Gierka sa Stanislawom Kaniom koji je zagovarao dijalog s radničkim skupinama i Katoličkom crkvom. Na krilima uspjeha štrajka predstavnici poljskih radnika osnovali su 17. rujna nacionalni sindikat nazvan Solidarnost. U siječnju 1981. izaslanstvo Solidarnosti susrelo se s Papom, dok je Walesa imao prilike održati sastanak s premijerom Kaniom. Solidarnost se sljedećih mjeseci polako transformirala iz radničkog sindikata u široki socijalni pokret s karakteristikama političke stranke te je izvanredno omasovljena na desetak milijuna članova. No, nakon premlaćivanja skupine aktivista Solidarnosti potkraj ožujka 1981. ponovno je organiziran veliki štrajk koji je paralizirao cijelu zemlju.

Komunistička partija postupno je gubila nadzor nad zemljom, a razvojem događaja u Poljskoj bila je zabrinuta i Moskva. Sovjeti su još od sporazuma u Gdanjsku snažnim pritiscima djelovali na Varšavu da poduzme odlučnu akciju te je nad Poljskom počeo lebdjeti duh događaja iz Mađarske 1956. i Čehoslovačke 1968., kada su sovjetski tenkovi obnovili utjecaj Komunističke partije. Naposljetku je 18. listopada 1981. na instrukcije dobivene iz

Moskve centralni komitet poljske komunističke partije smijenio Kaniu i na mjesto premijera imenovao generala Wojciecha Jaruzelskog. Jaruzelski je u Poljskoj uveo politiku čvrste ruke, stvoreno je tzv. Vojno vijeće nacionalnog spasa, a 13. prosinca 1981. proglašeno je izvanredno stanje u zemlji te je počelo slamanje utjecaja Solidarnosti. Lideri Solidarnosti su internirani u Gdanjsku, a tisuće simpatizera pokreta su tijekom noći bili uhapšeni. Kao odgovor na mjere režima Jaruzelskog diljem Poljske izbio je val štrajkova koji su najveći intenzitet imali u šlezijskim rudnicima, no svi su bili razbijeni od poljskih snaga sigurnosti. Najveće demonstracije dogodile su se 16. prosinca u rudniku Wujek, gdje su vladine snage otvorile vatru na demonstrante i ubile devet ljudi, a sljedeći dan i u Gdanjsku, gdje je ubijen jedan demonstrant.

Jaruzelski na čelu zemlje

Do kraja prosinca 1981. prosvjedi su u potpunosti nestali. Solidarnost je bila potpuno zabranjena u listopadu 1982., no pojedine skupine

General Jaruzelski proglašava izvanredno stanje

nastavile su aktivnost u tajnosti. Događaji su naišli na osudu u inozemstvu, a SAD su uvele gospodarske sankcije Poljskoj, dok je CIA nastavila financirati aktivnosti Soli-

darnosti u ilegali. Izvanredno stanje bilo je ukinuto u srpnju 1983., a članovima Solidarnosti dana je politička amnestija. Tijekom osamdesetih Solidarnost je nastavila djelovati u ilegali te su povremeno organizirali manje štrajkove. Walesa je oslobođen iz zatvora u studenom 1982., a dvije godine kasnije dodijeljena mu je Nobelova nagrada za mir koju nije primio jer mu poljska vlada nije odobrila izdavanje putovnice.

Dolazak Mihaila Gorbačova na čelo sovjetske partije donio je dašak demokracije i u Poljsku. U rujnu 1986. iz zatvora je pušteno 255 političkih zatvorenika, a isti mjesec su obnovljene legalne aktivnosti Solidarnosti. Pokret Solidarnost imao je presudnu ulogu i u obnavljanju demokracije te u održavanju prvih poslijeratnih slobodnih izbora 1989. kojima je restaurirana demokracija. Solidarnost je dobila priliku da sastavi novu poljsku vladu kojoj je na čelu bio premijer Tadeusz Mazowiecki, dok je njezin lider Walesa izabran za predsjednika Poljske. Danas je pokret pretvoren u klasičan sindikat te ima malo utjecaja na poljsku politiku. Osnivanje sindikata Solidarnost bila je jedna od najpoznatijih kriza u Istočnom bloku osamdesetih godina te je posredno najavila pad istočnoeuropskih komunističkih režima. Uspjeh i političko preživljavanje Solidarnosti bili su bez presedana u cijelom Istočnom bloku i izravan izazov jednopartijskim režimima. U tom pogledu je Solidarnost bila važna za sve demokratske pokrete u istočnoj Europi jer je trasirala put za njihov dolazak na vlast. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr*

Otto Skorzeny: "Tajni memoari - Hitlerov najopasniji komandos", Zagrebačka naklada, Zagreb, 2006.

Otto Skorzeny (Beč, 1908. - Madrid, 1975.) u knjizi iznosi svoj ratni put - pripadnik Waffen SS-a i zapovjednik specijalne postrojbe za posebne operacije njemačkih oružanih snaga, "najopasniji čovjek u Europi" po ocjeni Amerikanaca 1945. i "ludo neustrasivi fanatik" po ocjeni Francuza 1950., ušao je u sve opširnije kronike II. svjetskog rata zbog tri svoja pothvata: oslobođenja Mussolinija s planinskog vrha u Apeninima 1943., otmice sina mađarskoga regenta Horthyja u Budimpešti 1944. i diverzantskih akcija njegovih komandosa preodjevenih u američke odore iz savezničkih položaja u Ardenima koncem 1944. godine. Nezaobilazna je bila i njegova uloga u događajima oko atentata na Hitlera, kao i kada je nakon akcije opkoljavanja središta francuske vlade u Vichyju, u svrhu prekidanja Petaineovih pregovora s degolistima, poslan na jugoslavensko ratište gdje početkom 1944. boravi u Zagrebu i Beogradu kako bi sudjelovao u pripremama operacije *Konjičev skok*, poznatog desanta na Drvar. Skorzenyju se svašta pripisivalo: tijekom rata trebao je otići generala Eisenhowera, a prije toga spremao se napasti "veliku trojicu" u Teheranu, te da je nakon rata organizirao pljačku poštanskog vlaka u Velikoj Britaniji, bio prijatelj Evite Peron i savjetnik Gamala Abdela Namera. Iako je nakon rata bio uhićen, nije mu bilo suđeno za ratne zločine, no mnogi su vjerovali da je i poslije ostao u kontaktu sa svojim suborcima, kojima je preko organizacije za zbrinjavanje i prebacivanje nacističkih ratnih zločinaca u Južnu Ameriku ODESSA pomagao da se sakriju od progona. Iz današnje perspektive Skorzeny je zanimljiv svjedok i akter koji rado i potanko opisuje viđena dramatična zbivanja i izvorne povijesne osobe, koji su također akteri i koje je izbliza upoznao. Do smrti je ostao jedinstven, nije nikada krio svoje ratne pothvate, niti poricao svoju ulogu u njima. Skorzeny nije ništa mistificirao, a to što je bio donekle hvalisav jednostavno je značajka njegove ratne biografije. Nakladnik hrvatskog izdanja ovih memoara uvrstio je i pogovor Aleksandra Vojinovića, koji na tek nešto manje od stotinjak stranica dodatno analizira dijelove iz njegovih zapisa te pojašnjava neke nedoumice, nastojeći i kroz druge izvore objektivizirati činjenice koje navodi Skorzeny.

Mirela MENGES

5. srpnja 1807. Rođen ujedinitelj Italije

Giuseppe Garibaldi u mladosti je bio pomorac. Stupio je u tajnu nacionalističku organizaciju "Mlada Italija", te sudjelovao u pobuni mornara u Genovi, a poslije neuspjeha emigrirao je u Južnu Ameriku, gdje je sudjelovao u brazilskom građanskom ratu i borio se za neovisnost Urugvaja. Saznavši za revoluciju u Italiji 1848., vratio se te je na čelu dobrovoljaca sudjelovao u borbama protiv Austrijanaca. Godine 1860. s opjevanih "tisuću dobrovoljaca" prešao je iz Genove na Siciliju i ušavši u Napulj oslobodio cijeli jug Italije. Tek poslije tih uspjeha kralj Viktor Emanuel II. odlučio je poduprijeti Garibaldija, ali samo radi lakšega proglašenja ujedinjenja s talijanskim jugom. Daljnjim gerilskim planovima za zauzimanje Papinske države potpora je izostala. U ratu 1866. predvodio je svoje dobrovoljce ("crvene košulje") i oslobodio južni Tirol, ali se opet morao povući. Zatim je pokušao prodrijeti u Rim, ali nije uspio. Zbog svih tih pokušaja ostao je upamćen kao najvažniji vojniki Risorgimenta - borbe za ujedinjenje Italije.

Leon RIZMAUL

DUHOVNOST

Pobjeda vjere

Augustinova misao da je "čovjek bez vjere kao putnik bez cilja, kao onaj koji pita, a nema odgovora, kao onaj koji se bori, a ostaje bez pobjede, kao onaj koji umire bez novog života", može se konkretno - kao i u raznim mirnodopskim i ratnim životnim prilikama - uočiti također na sportskom terenu. Iskustvo potvrđuje da ni najbolja strategija bez vjere u pobjedu ne daje rezultat, ali i da ta vjera temeljena na nerealnoj euforiji lako dovede do gorkog razočaranja. Ipak, ta misao velikog filozofa i crkvenog naučitelja, iako je prihvaćena kao životna mudrost, vjerojatno se ne sviđa hrvatskim ateistima, koji su javno pripočeli da se osjećaju ugroženi i da ih nema dovoljno ni za registraciju udruge. Naravno, iako nema čovjeka bez nekakve vjere, Sv. Augustin je mislio na vjeru u Boga. Takva se vjera očitovala i u prigodi ozdravljenja Jairove kćeri i žene 12 godina bolesne od krvarenja. Isus ohrabruje Jaira: "Ne boj se, samo vjeruj!" A bolesnoj ženi, koja je bila uvjerena da će se spasiti ako Isusa samo dotakne, On veli: "Vjera te tvoja spasila!" Isus pobjeđuje bolest i smrt. No, ti znakovi Njegove božanske moći dostupni su samo onima koji mu se pridružuju vjerom. I suvremena istraživanja u bolnicama dokazuju da se ljudi duboke vjere tjelesno bolje oporavljaju. Uostalom, i čudesna ozdravljenja u Lourdesu događaju se samo po vjeri! Zar to nije poruka današnjem čovjeku, koji pod utjecajem marketinga lakovjerno podliježe potrazi za zdravljem "iz dućana", farmakomaniji, "duhovnim" tehnikama, sportizmu i trčanju za raznim nadriličnicima. Zato je bolje izabrati teži put, tj. kako se izrazio teolog K. Rahner, "neshvatljivost Božju nositi cijeli život!"

Andelko KAČUNKO

FILMOTEKA

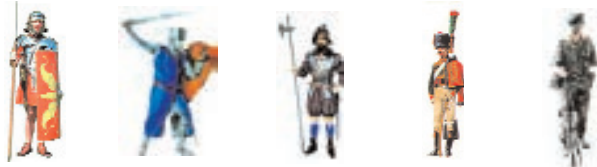
Metropolis (DVD)

- njemački nijemi film (147 min.)
- producent: UFA-Berlin (1927.)
- distributer: Transit film - München (2003.)
- redatelj: Fritz Lang
- gl. glumci: Alfred Abel, Brigitte Helm, Gustav Fröhlich

U posvemašnjoj začaranosti nogometom pružila mi se mogućnost višednevnog posjeta Njemačkoj. Uz nogomet i potporu hrvatskoj reprezentaciji, posjet Njemačkoj veselio me iz jednog, gotovo 80 godina starog razloga. Čvrsto sam odlučio pronaći najnovije dvostruko DVD izdanje remek-djela Fritza Langa iz 1927. *Metropolis*. U tom socijalno angažiranom filmu pratimo sudbinu mlade Marije koja vodi pobunu protiv nepravednog društvenog poretka, dok istodobno zli moćnici po njezinu liku naprave robota s namjerom gušenja pobune... Taj, ako ne najbolji onda svakako najpoznatiji nijemi film, gledao sam nekoliko puta u (nažalost, danas nepostojećoj) zagrebačkoj Kinoteci, a budući da je posjedovanje tog filma jedna od obveza svakog filmofila koji drži do sebe, prije odlaska u Njemačku pažljivo sam se pripremio za potragu. U glavnom gradu Bavorske uspio sam popričati s ljudima iz Transit filma koji su ga restaurirali. Oni kažu kako je zanimanje za film veliko i da je DVD od 2003. prodan u više od sto tisuća primjeraka. Posebno je zanimljiva priča o tome koliko je teže i skuplje restaurirati nijemi od tonskog filma. Problem je u tome što se, uz sporu i kompliciranu restauraciju slike, glazba mora izvesti potpuno ispočetka. Prvo treba pronaći i u novi aranžman prilagoditi originalne glazbene partiture, zatim unajmiti studio i angažirati čitav orkestar zajedno s dirigentom, a tek potom se može početi ono što se inače radi kod restauracije tonskog filma. *Deluxe* izdanje *Metropolis*a donosi engleske i talijanske titlove, dolby 5.1 surround i mnoštvo fotografija. Tu je i nadahnuti komentar povjesničara filma Enna Patalasa te izvanredni dokumentarac simboličkog naziva *Metropolisov pad* o nastanku i neobičnoj sudbini tog filma. Sve koji žele nabaviti *Metropolis* ili neki od ranijih filmova Fritza Langa, kao i ostalih velikana njemačkog ekspresionizma (F. W. Murnaua, Ernsta Lubitscha, Josefa von Sternberga,...) upućujem na link transitfilm.de.

Leon RIZMAUL

Koplja i kopljanici

Koplje je pješačko ili konjaničko hladno oružje na motki koje čine vrh i drvena motka dužine 120 cm, ako je riječ o kratkoj sulici za bacanje, odnosno do 600 cm kod piketa - bilo je najpopularnije oružje pješastva XVI. stoljeća. Sva je prilika da se kao jeftino i svima dostupno oružje pojavilo još u kamenom dobu. Unaprijeđeno nasađiva-

njem kamenog vrha, pojavom bakra ušlo je u masovnu uporabu.

Jedno od najpoznatijih vrsta kopalja neprijeporno je legendarni rimski pilum: dugačak je bio oko 250 cm. Na njemu, željezno je bodilo bilo dugo metar, dok je kratko bodilo bilo oblikovano u čvrsti četverobridni šiljak. Tanko tijelo metalnog dijela koplja završavalo se okruglom jabukom koja je štitila šaku i kao uteg koji pojačava udarac, pri bacanju davala kinetičku energiju.

Lovačko koplje srednjeg vijeka karakteriziraju križasto postavljene dvije uške od desetak centimetara na tuljcu ispod bodila. U lovu na veprove služile su da koplje ne uđe preduboko i da razjarenu životinju drži na sigurnoj udaljenosti. Pojavom viteštva u ranom srednjem vijeku bodno je bojno koplje doživjelo svoj procvat. Viteški turniri bili su tad popularna zabava, a dvoboji su se izvodili u skladu sa strogim turnirskim pravilima: koplje je bilo duže od tri metra i imalo karakterističan štitnik za šaku otprilike na donjoj petini dužine. Viteško je koplje pripremljeno za ratne sukobe imalo oštar čelični vrh, dok se za turnire rabila blaža inačica zaobljenog ili tupog drvenog vrha koje je protivnika trebalo tek izbaciti iz sedla.

Glasoviti autor **Konstantin Porfirogenet** u svom djelu **O upravljanju carstvom** u jednom poglavlju spominje **Hrvate**, i pritom napominje kako su gotovo svi bili naoružani kopljem, lukom i strijelama, a poneki mačem, sjekirom i štitom. Odjeke hrvatske viteške tradicije danas nalazimo i u tradicionalnom natjecanju - turniru **Sinjska alka**.

Razvojem vatrenog oružja konjica je sve više napuštala bojišnice, a njezino su mjesto preuzimale pješačke postrojbe. Već početkom **XVIII.** stoljeća razvojem muškete, koplje posve napušta scenu europskih ratišta, no i danas u nerazvijenim dijelovima svijeta neki narodi, poput plemena **Masai** u **Južnoj Africi**, ne odvajaju se od svog koplja, kao obrane od lavova, oslonca kod dugog puta ili tek kao pastirskog štapa.

Jurica MILETIĆ

www.libraries.army.mil

Vjerojatno najbolja svjetska web stranica koja je posvećena vojnim knjigama, kako suvremenim, tako i povijesnim, je američka <http://www.libraries.army.mil/>. To je site na kojem su povezane stotine američkih (i ne samo njihovih) vojnih knjižnica koje tvore veliku bazu podataka. Štoviše, site

je posve usmjeren prema korisniku, pa na vrlo lak način možete doznati postoji li kakva knjiga o nekoj problematiki ili kako nabaviti knjigu konkretnog autora.

Unutra sitea postoje i linkovi na kojima se mogu iščitati cijele knjige, a hvalevrijedno je i da postoji *Text Only* verzija ispisa, što znači da pojedine knjige možete isprintati gotovo u izvornom obliku. Broj knjiga koje se mogu pročitati (ili čak isprintati u cijelosti) nije nigdje objavljen, no, on definitivno nije mali.

Preporuka onima koji su željni znanja, a engleski im nije (veliki) problem je da svakako pogledaju site i pretraže ga. Brojni linkovi i znanstvene (a ne samo vojne) knjige doista samo čekaju da ih netko pročita...

Ivan BELINEC

KVIZ

pripremio D. VLAHOVIĆ

1. Prvi teniski turnir u Wimbledonu bio je:

- A 1877. godine
- B 1909. godine
- C 1930. godine

2. Travnata podloga na teniskim terenima najviše pogoduje igračima koji njeguju stil:

- A dugačkih izmjena lopti
- B top-spin-backhand-dijagonala
- C servis-volej

3. Najveći broj naslova (7) u Wimbledonu je u muškom singlu uz Petea Samprasa osvojio:

- A Andre Agassi
- B Roger Federer
- C William Renshaw

4. Goran Ivanišević osvojio je Wimbledon:

- A 2000. godine
- B 2001. godine
- C 2002. godine

5. Ukupan broj raznih naslova koje je u Wimbledonu dosad osvojila Martina Navratilova je:

- A 11
- B 15
- C 20

Fotografije: 1. i 2. B. 3. i 4. S. 5. C.

Ljeto 2006.

Djelatnici MORH-a, pripadnici OS-a RH, invalidi, udovice, djeca i roditelji poginulih i nestalih hrvatskih branitelja i članovi njihove uže obitelji, te umirovljeni djelatnici MORH-a i OS-a RH i ove turističke sezone mogu po povoljnim uvjetima ljetovati u hotelima "Zagreb" - Split i "Veli Jože" - Pula. Ljetovanje je organizirano kao sedmodnevni paket-aranžmani (polupansion, puni pansion).

Rezervacije i informacije mogu se dobiti na recepcijama hotela.

Hotel "Veli Jože" - Pula

- u neposrednoj blizini gradskog središta
 - blizina gradske plaže Valkane
 - otvoren tijekom cijele godine
- Hotel "Veli Jože" - Pula
Bečka 7, 52000 Pula
tel. 052/ 551-182, 551-320
fax: 052/ 214 - 240

Hotel "Zagreb"- Split

- u neposrednoj blizini Splita
 - vlastita plaža, sportsko-rekreativni sadržaji
 - otvoren tijekom cijele godine
- Hotel "Zagreb" Duilovo
Put Duilova 23, 21000 Split
tel. 021/ 353-260
fax. 021/353-202